

Uokha: Bible for Matthew
Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>." Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original. No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Matthew

1

¹Vbè ebè si Igban'rè si Jesu Kristi ovbi Davidi løybi Abrahamu. ²Abrahamu chi'en era Isiki, Isiki gbø chi'en erijacopu, Ijacopu gbø chi'en erijudah bi Imioni. ³Ijudah yön kheriperez bi Zerah si Tamar, Iperez chi'en erittezron bi Ihézron chi'en eri Ram. ⁴Iram chi'en era si Amminadab. Amminadab eri Nahshon bi Nahshon era si Salmon. ⁵Salmon, iyon chi'en eri Bøaz li eri obed si Ruthi, obed li eri Ijesse. ⁶Ijesse chi'en eri Idavidi loba. Davidi vbi eri Solomoni si Ohi Uriah. ⁷Solomoni chi'en eri Rehoboam eri Abijah, Abijah eri Asa. ⁸Asa khi eri Jehoshaphat, Jehoshaphat lerii Joram, enyimi si Uzziah. ⁹Uzziah chi'en eri Jotham li eri Ahaz eri Hézekiah. ¹⁰Hézekiah chi'en eri Manasseh, Manasseh li eri Amon, bi Amon eri Josiah. ¹¹Ijosiah chi'en enyimi si Jéchoniah bi Imion vbo leghé leré chi'e yain vbaré vbi Ibabiloni. ¹²Oleghe an k era re, Jéchoniah chi'en eri Shealteti, Shealteti chi'en enyimi si Zérubbabel. ¹³Zérubbabel khi eri Abiud, Abiud eri Eliakim, bi Eliakim eri Azor. ¹⁴Azor khi'eri Zadok, Zadok eri Achim bi Achim eri Eliud. ¹⁵Eliud chi'en eri Eleazar li eri Matthan, bi Matthan eri Ijacopu. ¹⁶Ijacopu chi'en eri Joseffu lodon Imari lo vbi Jesu la echi'e Krisit. ¹⁷Eli uanmi na eremen zévbi Abrahamu redi Davidi chi'en uanmi Igbele lo zévbi uanmi si Davidi re vbaré evbi Babalon. Agbø chi'e re si Babiloni re yi Kristi uanmi Igbele. ¹⁸Ivbia si Jesu Kristi sunu vbi ukpôdë lorékhian. Iyon, Imari, mo akugbe si arekhain si Joseffu, Ama Okpesé yain vbaré kugbe, agazé O hama réshan vbi setin lófuan. ¹⁹Odón li Joseffu, ovbi Omohé lófuan vbékén etin o, Oi ho lo rœpi egbe ovbunu Ubusié. Yon ze dò khué yoloçon a. ²⁰Eboi Oi ye olemoi na, angeli okpa si ébiain ze regbè kha vbeybohié, Oreye, Ijoseffu lovi Davidi, eloßen, ruimari re chi'en Ocha, erimidi Olo hama vbékén soi, ihama setin lófuan o. ²¹Ole vbiomomohé, ulé gbø echienyin soi Ijesu, ole sumagbón vbókho siyain ²²Ena eremén sunu li amusé seta si ébiain tai chi'en vbi omien o ²³“Eeën, Aleké laise eëemi ni lè hama, ole vbiomomohé ale gbø echi'o Immanu” Itimo soi khi “oïsélébua dëba mai” ²⁴Ijoseffu shovboméhen re, ovbi emi langéli sébiain kpase nai ozé ruo re chi'en Ohai. ²⁵Oi degbè mèhen kpén o seghé lo re vbi ovbio. Oké se ozé chiényin soi Ijesu.

2

¹Aké vbi Jesu lę vbi bethlöhemu si Judea vbeghəghə si Hérodi loba, Izewain si Imohé lę zəvbi əbə vən ożə vbae rę, vbarę vbekən Ijerusaləmu, yain rę. ²Əbə ri la vbia Qba si Ijuwisi? Mai mi ukpakhien soi vbi əbə vən ożə də anrę, mai vbarę le gai ³Eğhə li Hérodi rę hən ləmojn na, əkpokpō də tən o yən bi Ijerusaləmu əremən⁴Hérodi si Ihən əremən koko bi eniyain vin uhi əvbətə. ə mia yain wę, eba-le ze vbi Kristi. ⁵Yain rö I "vbekən Ibəthlöhemu si Judea. qna khəmī ləmioq vin ⁶"Ama wuewu Ibəthlöhemu, vbekən otoi si Judea u vbi oləkpuoqho vbə eniyain rəvbə shan si Judea, vbekən wuewu yin Qruanshan ləzə vbarę lə rəgəbən si Israeli shain." Yin Hérodi ze də echiə elizə wain si mohə ə mia yain akoko lı bi ukpakhien rę dianrę. ⁸O yi yain yi Ibəthlöhemu, ərə, "lədə gbo fuənegħbərə gualo oluvbəmə. vba kha miq lə takha mə. li məmə gbo vbarę gbo gai" Yain kę hən Qabatə lę yain Shonshan siyain ralę, Ukpakhien lę mię vbiębəvən ożə dəanrə kpaø niyain səvbə ələ ze muzan vbi əbə luvbiomə ri ¹⁰Eğhə tə rę miq lukpakhien, Yain ghongħon əkpə ghongħon. ¹¹Yain əvbi iwuei gbo mioluvbiomə bi Imari liyon. yan dərə gbo gai. Yan khuyi əhan siyain nai, əhan si ejumi frankincense bi Imyrrah. ¹²Qiselebua yiun keke Ni yain vbekən evbohie niyain echiə lode vbisi Hérodi, Yin yain ze rę ovbukpode ovbe lədə vbevbo siyain. ¹³Yain kę ralę lę angeli əkpa ze rəgbə kha Ijoseffu vbevbohię ərə, shorę wun luvbiomə bi iyon lədə vbi Igypti. Yę vbe vbo səvbəghə li lę rę takha. erimidi Hérodi lə ghuali oluvbiomə ləi rę khueq o o. ¹⁴Olasən an Ijoseffu shorę Q wun luvbiomə bi iyon lədə vbi Igypti. O yę vbevbo səvbəghə u Hérodi rę u. Qna kę wun a wunse si əmi ləbiain tai rę shan vbi Ətarə "I echiqbimə shovbi Igypti rę." ¹⁵Eğhə lə rę ga ze elizewain si Imohé na qyeysi, Əbiqħuġen Qyuhumi liai gboiħbi kħimohé sikpə əva rę iyoqtə əremən lə rivbi Ibəthlöhemu gbo khəvbo lə rivbi Laga soi rę səvbəkoko gelə lə rę ləkhen Izewain. ¹⁶Əta ləmioq li Ijeremiah tai okę mo awunse ¹⁷Aħun khueq ukpurun vbi Iramah. eviə bi aigue igħbi, Iracheli əviə Livbiq əi ama lai rę kę əi erimidi əkə yevbə ¹⁸Eğhə li Hérodi rę u, ə wuqi angeli si əbiain regbə kha Ijoseffu vbevbohię vbekən Igypti ə rę ¹⁹Shorę, wun əmə bi iyon lədə vbotəi si Israeli, ələ ho niyain għo ulo! ²⁰Ijoseffu shorę ə wun Olomə bi iyon, Qgbə vbarę vbotəi si Israeli ²¹Ama, eghə lə rę hən Archelausi yön ri Ijudəa shan vbeħżeq əserai Hérodi. əfən ə wun ə lə rę lədə vbevbo. Okę se, əlşelbua ze ri huđe nai vbevbohię, əż-żej għad Galilę rę ²²O lədə, əż-żej yevbi Inazarethi. Qna kha awusse si emata rešhan vħimieq ə se. la lę ya ze echiq Inazaren. ²³Ə wun ə lə rę lədə vbevbo. Okę se, əlşelbua ze ri huđe nai vbevbohię, əż-żej għad Galilee re

3

³ Eghé lighéghé si Ijonní ló sámi lagbón vbaré lè wuwewué vbékén Aésin si Judeá Q ré ²Mó iókéñ dëluwén, ohiò séghé Oba so liuméimi siré. ³Érimidi, ona khoria la témò soj shan vbi Isaiah oli miéo, "Q ré oria fukpurun dëanré vbotoí Aésin, wun egbé si ukpôdè si ébiain, éhé ukpôdè soj dia. ⁴Enia Ijonní wé'vè iyón si Ikétiékébi bi ohiàñ sokugba rë wun ékun soj. Ighiso bi e, on yin khebaé soj ⁵Qké sé Iyerusalému bi Ijudeá éremén bi evbó éremén lè rivbi Ilaga si eda si Ijordan yo qé lè gaizé. ⁶Q samé niyan vbéda si Ijordan ébi yain talokhó siyain khua. ⁷Ama, eghé lo rë miékhen Iphariseés bi Isadduceéss vbadé loiré sa-méh niyain, oré yain vbavba lè za bo'ó vbé kén bi eyien. oló evba la shovbi aukhó si vbaré lò vbadé. ⁸Mikpa lóhumó si a o ékén dëluen ⁹Vba éta vbékén udu sivba, khi vba mò Abrahami lè ra vbai. Iké tai kha vba, qisélebua lè métin khua Ivbiékhán zévbékén udó dëanré Abraham. ¹⁰Awun ughuama kpén nyin soran lè. qrankskhan lóimikpa lësén, alé khian fia agbó tó qia. ¹¹I sa'méh. Na si aókénd dëlu wén si aókéndéluwén Ama, oló ké vbadé vbuókho mè o gba lè mè I gbo sèvbolöle wun Ibata soj. Olé samé ivba vbékén étin lófuan bi erain ¹²Emó rë liémi kókó rivbóhó soj lo

lę rę lię o koko lesen gbo rę wun Ihushovberę to-qa ogb wun ele humo q vbekeñ azah.¹³ Okę se Ijesu səvbi Igälilę vbarę lode vbi Jordan li Jönni rę sa'meh nai.¹⁴ Ama Ijönni roi loi daiyen Orqı wuewuę ulę sa'mah niyön u chię vbarę rę yi me?¹⁵ Ijesu reayen ɔvbö q ręoi "Meme itakha enia." Ohiq si ɔdia limai rę wun ɔfuan erekmen se." okę se Ijönni sa'mah nai¹⁶ Ake sa'meh nai le, Agalagala Ijesu şhovbi ęken amę rę gbo ka e ɔ a, ɔhumëimi khuyę a vbułumi soi. ɔ mi etin soisielebua vbadę vbötöi bi khi Dovę lę rę ma vbułumi soi¹⁷ E e n ukpurun zę vbö humëimi vbarę, o rę Ona khö vbi męh li humekeñ lę sogolo wun me egbe.

4

¹Eğhe li Jesu re lqdę vbötöi Aesin vbékən etin lesun re damai wę. ²Eğhe lo re gbawue si Ikpdede egboeva bi ason egboeva, Əhami o զ ebai. ³Olo dama vbarę oroi, "Ukha chięn ɔvboisellebua kpasę le lidę na loi chięn ekö" ⁴Ama Jesu ayenoi oroi avin o. Əməhə kha mətin yevbə lə baę Okpa, Ama rəshian vbəta lə zə vəbunu soisellebua vbarę. ⁵Okę se esun wun lqdę vbékən evbə lqfuan, o wun ɔvbohumosę ębə dałe ⁶Orroi "Ukha vbi ɔvboisellebua, wun egbəşə fi dotoire, ərimidi avino "ole kpasę li angeli soi lə igbə o wue. Yain legbə robə siyain wunə khuaę lu khasə wun oę gbevbudo"⁷Jesu roi agbə chięn vinə, "ukhua gbudu damebiain loisellebua se węh. ⁸Ogbə wun yɔkhumivbə bə dałe orotoi agbəna əremən khai bi okhai soi. ⁹Orroi lə wun elemina əremən na sudəl uhumirę ga me"¹⁰Okę se Jesu roi "sho vbanre I ərimidi avino ulę gi əbiain loisellebua se, yön ɔkpa ulę ga. ¹¹Okę se esunzə zoi ɔbə, əwuoi angeli vbarę lę gbo ga. ¹²Enia eğhe li Jesu re hon awun Ijonnı, o zelədə vbi galilę. ¹³Ozię vbi Nazarəth lę ya ye vbi Capernaum lə ri vbəgbedə si Galileę, vbiżočin si Zebulum bi Naptali¹⁴Ena sunu rę yi awunse si eta si əmię laišalah tai. ¹⁵"Ottoi si zəbulun bi ottoi si Naphtali vbi abuəda lə lej Jordan, Igalilee si oli galilies! ¹⁶Agbon le rivbi Ason-obi mi Irupka logbai, reyi elo oto vbi laga sodudu se eu, okhumi yain urukpai ze şore. ¹⁷Zə vbəgħejan Jesu lę vbəwuewuq oře moiqekən deluwən ərimidi eğhe əba soħumēimi vbarę¹⁸Ebəi shan vbəgħegħbedə si Galileę, o mi imiqon eva, simon la echięn Ipeter bi Andrew lə miqon yain wun ighain seħen fiq vbékən eda, ərimidi Igħbəhen niyain u. ¹⁹Jesu re yain "vbarę rəkhain me, Ilę gbo re chięn Imohę niyan wuagħon vbarę vbo soisellebua" ²⁰Agalagħale, ezi ighain si-ħen əbə yain ze rə khain²¹Ebəi Jesu kę zebvən ralę O mi Imiqon eva, Ijamisi ɔvbi Zebđedę bi Jomni lomiqon, yain bi eriyan o' ehīghain seħen vbékən oko. o echię yain. ²²Agalagħala yain zokò əbə bi eri yain gbo rəkhain²³Jesu shan vbékən Galileę əremən o remi kha yain vbi Asi koko, wue-wue əmo seħħe əba o'għo wun yain egħbe da an vbemiam iedēdan vbusiे sagħġon. ²⁴Olęmona shan vbejekħain si Syria əremən, eleria wun ekhen əkħom iyo, lə wej sho vbemiam iedēdan rę, eļe mo etin labę, ikpasusu bi ēkxin. Jesu wun yain egħbe da an. ²⁵Obotu zę vbi Galileę rəkhain vbi Dęċapoliś, Ijerusalēm bi Judea bi akha ra Jordani rę.

5

¹Eğhe li Jesu rəmə qobuto, q yiu-uhumqoq eghə lo rə oto, vbiqdoghə so vbarə yo ²Otin unua rəmə kha yain orə ³Iyan ba o rə yə ləşən oğbe vbəkən etin, erimidi Isiyain khökhuməimi ⁴Iyanba o rəyi eniyain oğbaiguę əremədi yain lə möi izudu⁵Iyiaba o rə yi elə fun erimidi yain lə iju səlagbən ⁶Ihanba o rə yi elə qəhami sofuan oğbe, erimidi yain lə von ⁷Iyanba o rə yi elə moitoqəken erimidi yain lə mi itoqən ⁸Iyanba o rə yi elə fuan vbutu erimidi yain lə mī'qisələbua ⁹Iyanba o rəyi elə hə qfunrə, erimidi ale echię yain ivbiloqisələbua ¹⁰Iyanba o rə yi ela. Khu shan vbo yio so fuan əkhuməimi¹¹Iyanba o rə yi yie eghə lagbən khuę e gbo damə gbo tata ədədan ləbə señen əwue vbəgəbə əhiq si mə ¹²Għonhqon gbo għonhqon kakabə, erimidi e se gba vboħuməimi erimidi vbołukpdə na, agbən dami olimiqə lə ri vbo əkpəsə vbi wuewuę. ¹³Wu-wuę khumə sagbən. Ama umə kha umakhua o wun Qeġien soi fia, əbə lej metin chięt chięt umeh. əi kha chięt degbə uhumo vbe' emi əsə sokpa a wunq fia lagbən riza għobi ¹⁴Urulepa sagbona yun chięt. evbə la wun əvboħumqoq kha metin la he. ¹⁵Agħon kha metin rurukparun awon əvbegegen uain ama əħumi emi ale wun urukpa o ¹⁶Zi urukpa se vbae vbi sao sagbən vbułkpdə liyain rə miuqən se yain gbo rokhai yi ħra lə vboħuməimi¹⁷Egħiex I vbarə le ria uhi dabi əkhen Imiqə o, a vbarə, o'ivbi si khuę o ama ləi rə mə awunse. ¹⁸Atata iguę kha əhiq eghə əkhuməimi bi oto agbən rare, ukpetə əkpəa məh lə kərət lə kha zəvbəken uhi rare əchięt egheli emi əremən mə awunse. ¹⁹Əhiq Sona, oloqħe għolhu lə kərət lə vbe' kien usię əgħo e nia għolhu a kha əvbeqħ əba soħuməimi. Ama Qlo roħluhi na kha əniq lə għo rōti, ale echię ə Ikuai vbeķen egħui soħuməimi. ²⁰Oħiż Sona I takha sokpa Ifuan se għa l-Ifuan sekħen ivbi ebekk əwnejn eghbə vbe' o Uħka degbə əvbi əgħua əba soħuməimi²¹Ukē heta latakha yain əghħeliegħegħe egbubi bi Oloqħe għubbi lə yē vbi ədegħi si Igha-e-zon. ²²Ama itakha qrikħorja lə kħo əkken somiən lə yē vbođegħ, si għa-ə-zun oloqħe e əomiən wuewu lukħud wun emi, olle yē vbođegħ si əgħui, olo qħetaj wuewu alugazu, qribv bdeghħi se si ċimperan. ²³Uħka wun əħan se dikpēk pər re lu zé vban eret əomiən wun əməsop əsə qvibdu. ²⁴Zo əħolħan qob vħain lə għomiqen zé livba rə humegħ. əkpəsəv bō ul-ħa roħan u. ²⁵Mieqob əħġo amma vbi olo suę əżżejjex vbułkpdə si əgħua uhi dabi osu əżżejjex lə wun li enyain għa əżżejjex, eliyain għaqżejjex lə wun eli əkhen Igbali kħun elə metin wun fiq-vħighti ²⁶Atata Igwuékha ukha iddegħi zəvbvəb deanre əchięt eghħi lu ha egho l-oħra kħol lu mojen²⁷Ukē hon khatai, eġbogħi ²⁸Ama I gwu kha oloqħe fə əkpəsə wə wunejgħbi fia, o għogħi vbo l-oħra an bi udu soi. ²⁹Ukpeo se kha lə wun əkuakabo fanqifif, əħum o l-fokpegħbə seret wuħi l-egħbi se əremən o'vbejn meraġin. ³⁰Agħo tai qbodiżon se kha l-ewlun ġuakabo, yian shovbeggħi rə fiffi, əħum o li əsəmiegħbə khuę o ra əgħbi se əremən yei meraġin. ³¹Agħo tai, Olo kħu əħħa fia, o wun əbęt si fiqse a nai. ³²Ama I tai kha wuewu qlo kħu əħħa fia, sokpa ogħogħi, u roj chięt oloqħi. Qlo k-eżu əbqo fi əsən agħo għogħi. ³³U chięt għo hon, atai vbeġgħ li għiegħ. ərām əsə señen emu runu ta' roj se're. ³⁴Ama iguékha ərām əsə għiegħbi reċċien vbi soħuməimi, erimidi əgħiżi əsħaqisələbua o ³⁵Akē ət-oħri agħon erimidi əkpēte si ikpaci soi əd-dabi vbi Jérusalem əhiq si evbə si əħħa logħi o ³⁶Eruħumi se kę əħħi əhiq sukha metn mət qkpa l-ħofu dabi oloqbi ³⁷Ama zemqo ihi se chięt ihi, zogħo chięt oħġo. əmø lej ona isēusin o. ³⁸U hon khatai ikpēo o l-ħan vbi ukpēo

gbó kхи akон dę shan vbakon.³⁹ Ama I takha erekpbe o'oria lói vbókhó etini olo saé a vbóha dèlebinio nai lói gba sai⁴⁰ Olo lo ghé wun e yi çotu ló le mié wé Éwun likpokposho olória igbo wun ogbelé.⁴¹ Olo ho lu yi milé okpa rę khain lóde vbo zé vba.⁴² Rę lória ló vbié emi, éla u olo ho lói momo vbóbo sę⁴³ U kę hon ebaita, "huméken olözéva sę, gbo khó ekén oghién sę.⁴⁴ Ama I gué kha huméken Ighien sę u gbo li éromó eniyan déma é.⁴⁵ Luré chién ivbiékhan sę ra lori vbóhuméimi. érimidi yon zovyon vbaé rę gbi emi lóbé bi olésen ló gbo rón amé gbé olézibohi bi elezi-zibohi.⁴⁶ Ukha huméken elé huméken iyi lu mién vbo? evbemí li eniyin mié egħo suhumi o u⁴⁷ Ukħua ru'q'miòn okpa emiu rę wun mōn lę eniçon, evbemí okpa lékhen olókhó u oħio sóna.⁴⁸ Zelabi era ló rivbi oħuméimi...

6

¹Riyē ovbęgbe li vba ele'wue awue sofuan sęgbęvba vbi raq sagbon, soivbiyo ukha mię se vbobę sera lo rivbi ɔhumęime
²Ukha vbö ɔhan, e fia gbö rę khain ęgbę se'e bi khi eliyan vbę an vbęan lęrivbi u-się-sa'gbon bi ukpohipo, lagbon ele ya reę. Ata itakhe, yain kę mię siyain³Ama ukha zo'han ezi qbo'gobę efen emobodion se o u. ⁴Lai rę wun e e se na vbuhegbe. Eghę an era lo mię vbuhegbe le re e na⁵Ukha lieromö q u bi eliyan wuean wuean, erimidi yain humęken amizan li ęromon vbęken ędu'gbö bi ukpohipo siguen-egbę lagbon re mi yain. Ata I takha yain mię e e siyain⁶Ama wuewu kha lelieromon ɔvbę kua se lo kpęken'q khuyukhuęde li ęromon yi era vbuhegbe. Eghę an era lo mię vbuhegbe le ri e na. ⁷Ukha li ęromon e etata lo, de wunemi iseki'seka bi ękhęn Ikefei, erimidi yain, e'gbę a le hin khuę yain Ohiq semoi lo bun siyain.⁸Ohiq sona, e u bi khi yain, erimidi era efen emi, luho I okpęse u miasi⁹Ohiq sona li ęromon ina era mai lori vbę imi, suan wunkpen li'eyin se vbö fuan¹⁰Zeghé ɔba se vbarę. Zi a'o se mo awunse vbagbon zelabai vbeimi.¹¹Rębaę sukpede Imai¹²Rökħo mai humomai zelabi mai rę humeļ'uh mai¹³Esi mai ɔvbi idqbö Adamagwuę. Ama mię mai fan vbobę se oriobę. "erimidi eghę ɔba khi se itotpi khisę bi ɔkhai khi se se'vbi rę so Amin ręle¹⁴Erimidi ukha rökħo sagbon humiyain, era lo rivbokhumęimi legbę rę humę¹⁵Ama si u rę lumoigbęn era'kha gbo rę humę.¹⁶Lai rębai, ukha gbęken, ɔhami. evbę' bi kholo gbęken ɔhami lo vbę an vbę an ɔiu, erimidi yain ria eo siyain-a lai kpę mi yain igbęken ɔhami. Ata itakha, yain mię e e siyain le'¹⁷Ama wuewu, eghę lu gbęken ɔhami, zi uhumi se ohen gbo kpę o a.¹⁸Loi le regbę khagbon kħu'agbekon li'ohami Ama re yi era lo ri vbi uegbe. era lo miem vbuhegbe le re e na¹⁹eke wu efe legbę se vbö lagbona, vbę bi'khain bi ɔtön riakhua bi ɔbi oyii zę duqi²⁰Etni, siefę koko legbę se vböhumęimi ɔbi khékhan bi ɔtön kħażę ria i a bi ɔbi o'yii khazę duqi.²¹Erimidi ębęfę se ri yön udu se ri.²²Ukpę o khurukpa vbegbę. Ohiq Soną, ukpę se kha humo, egbę se ęremen von vbi urukpa.²³Ama, si ukpę o sei humo, egbę se ęremen von vbasoñ. Ohiq Soną urukpa lo ri e'vbęgbe kha kę chięñ ason ębę lason kę gba se.²⁴Oria ɔsɔ-ɔsɔ kha metin gi oruan shan eva' erimidi olę humęken ɔkpa ɔkhęken ɔniq, Soivbiyo ɔkpa vbö yön le ze, o sin ɔniq. Ukha mati go'isellebua bi efę.²⁵Ohiq Soną, itakha vba, ękpokpö vbę moagbon ser'e vbę mi lulę e dabi emi lulę on dabi emi lulę kuq'vbęgbe, erimidi etin ogba le ębae, be egbę gba le ukpun?²⁶Fę ifiamli le rivbefio wue. ekha re mi kę dabi aleśikoko vbęken iru, Ama era lo rivbi ɔhumęimi ɔrębae niyain e. Uzemi vbułkutu lejyain²⁷Iyosq vbi vba lęgħo ękpokpö liy়on yian ba' ędqbę? ²⁸Emo zę lu wa rę ękpokpö o'vbęiemo ukpun. ęqeken si ohiq lo rivbi iumi, ebiyain Izę, ei kha bia, eishan vbukpun, rare.²⁹Ama itakha, ɔrę dę iyo, ɔkhai si Solomoni ęremen degbę wę ukpun ɔkpa lina.³⁰Qisellebua kha għe o wuim li rivbi imę lo rivbę ena, akħo agħo fiqbekken erain ęka kę kħi mamai³¹Etni eya ękpokpö vbę emi mailę e'ħabi emi mailę ɔqon dabi ukpun emi mailę wue?³²Erimidi ękhęn ikfei għali-elemla na, ęramai lo rivbokhumęimi o'qen imai hqo ęlemla na³³Ama, kpaq ɔqo ħeu qiegħi, olę ręlejmina ęremen na a.³⁴Ohiq Soną, eke ękpokpö vbybħo, erimidi akħo le ękpokpö legbę soi. Ukpedukpede mo emi lobe ogħbere e segħġe soi.

7

¹Ę vbi ighaçzon, liaile gbø vbighaçzon na. ²Ęrimidi Igħaçzon lu u, yon aleqbo u na. emuré ma loia, yan le rę ma na³Emi uwa wę vbi Ikuku kisin lò ri vbi ukpè o Sōmiqon vbékken use e en ugħben lò rę vbqo ⁴Ębi ulę e Qmion zi mè wun Ikuku sho wuę vbqo rę vbékken u sè wugħan Isé shovbore ⁵Wuewuę qvħejan vbejan! Kpaq wuolugħben shovbø q se rę eġħejan u le kę mukpoden leSEN rę wugħan lò ri vbqo q sōmiqon sho vbqo rę ⁶Ę wuemu fuan lagħwa, ċebemi lò soqolo vbi ukutu rę yię li is-erimidi ēle roi għbunot, eriza għbqi, yain vbaré so wue-wuę di eseset mi⁷Mia, ale rę na, ghualo ulę mie, sołopo ale khuyora na. ⁸Ęrimidi agħbiż eremien le mia e ga qbomie, agħbiż eremien le ghualo, mię għo rę yi olo sołopo, o khuya nai ⁹Dabi Iyoso vbiex l-oħra l-oħra miċta si ekô vboxbobi soi lò le wudu na? ¹⁰Dabi qmīa eta si' eħen, lò le wun ḥen na? ¹¹Olu Sona, wue-wuę lu chiex oriobbeq eġen rę wuemi l-ešen livbie, ċakka kę khelel mil-ešen lu lę vbiex l-oħra sə ra lò ri vboxkum ħim kha kę rę na. ¹²Oħio Sona, emu hoq lagħbi u rę yię, għo vbo yagħbi, erimidi qna kħi uħi bi Imięq ¹³Rę qvbi ukpoden li khwiex erimidi ukpoden lovbej l-oħra ta-an yin khukpoden lò yi khuex o lagħbi le bun rę o. ¹⁴Ama olukpoden li khwiex ogħo miami, la rę o ja għbien, ikpekkib qan mię vbo ¹⁵Mqo q wain si Imięq sħen, yain le vbaré bi kħi agħbi ama amakon yan chiex. ¹⁶Rę shan vbi kpa siyain ulę eġen yain. Agħbiż le met-tin konċieteb vbi qoran si ubi səyin dabi koni cashew vbi qoran soċiex? ¹⁷Qoran l-oħra kha met-tin mikpa l-oħra dabi qoran l-oħra le met-tin mikpa l-ešen? ¹⁸Qoran eremien loi mikpa l-ešen, ale khian fia agħbi to qo ¹⁹Enia ulę e en yain rēshān vbiex siyain ²⁰Agħbiż eremien le echiex me “ebiain ēbiain”, kęlel qvbeġġu soħumiemi, Ama ēle vbi a q sera me l-oħra vboxkum ħim. ²¹Agħbiż lebun le takha mè vbo l-ikpedejn ēbiain ēbiain, mai mięq vbenyin sə, vbqo ryin se mai khuetin l-eħbi, vbej nyin sə maj vbej mi l-oħra leghu. ²²Ęħejan! le kę takha kha yain għo. “Ieħen!” shovjan rę Im. Wue-wuę qvbeġġi l-oħra ²³Ęħejan, Agħbiż eremien le huru mè l-ġebi ręv bok, le kę u bi khoxżew ġain l-oħra qvbeġġi. ²⁴Am ġixx kharę ron logħo vbaré, lefiq fio għo l-oħra, okha de, erimidi ők humud azo o. ²⁵Ama agħbiż eremien le heta mè li khix rę qvbo, yain le chiex alugazu l-oħra qvbi őħum. ²⁶Am ġixx kharę ron logħo vbaré, lefiq fio qle wun oħra għiex vboxkum ħim.

²⁷Qan vbi o qan, eghé li Jesu re teta ेremen le, eloþotu yunua vbi arékha.²⁸Irémidi ıkha yain emi bikhória ló mo asé, ovbë labi si ivbi' ębe.ębiain ębiain,²⁹Mai mięo vbényin se, vbë ryin se mai khuëtin lebë, vbë nyin se mai vbë mi lóbun leghuai.

8

¹Eghé li Jesu re zé vbi, uhumökör, obotu ló gbai Rékhan. ²Een, ıkhomiton ıso doj egbe re bi idé humire yiø, ore, "olomömen, u kha hoi, u le meti wun me fuan". ³Jesu nyien abo soi re swoi, o ze ta, "I hoí fuan." ejé ejé o re fuan vbi iton soi.⁴Jesu gué khai, "E gwi emi ıso kha oria. Yan shan vbi se, le regbe khai ıhen lu ri ıhan li Mosesi kpi Asø iyin ain, lo re chién iworse re yian."⁵Eghé li Jesu re ovbi Capernaum, ıgbalı kpón ıkpa vbaré ló mian gwuei. ⁶Ore, "olomönen, ovien me mèhen vbi igwuei ló di ekhin o ri vbi ękein orto ló khua." ⁷Jesu gwé khai, "I le vbaré le wuin egbe soi dan."⁸Oli ımohipi ıgbalukpon re ayion khi, "olomönen me, isé vbi oli ulé ovbi igwuei soi, ghé ti oli eta egbe si ovien men le dan.⁹Irémidi mèmem legbe men ımohipi ló moi Asé yin chian, I moi ıgbalipun ié buin vbi egén me. I le yi ına, 'ya shan', o shan, ıgbø egi ovbwé, 'vbaré', qain vbaré, re yi ovien, 'vbi ına', o vbu ı. ¹⁰Eghé li Jesu re hon li eta na, o yain unu aq o ze gwui iyemín khai eli yan rékhan, "Ata ire gwue kha vba, I se mi oria ló ina moi Ajuduan labi ina vbi Isréali.¹¹I gwue khaa, agbon le buin ele ze vbi ębi ovbë ozé vbaré bi Ębi ovbë o ze deo, Ele kpaí Abraham, Isaac, bi Jacobu otó vbi a yi opa vbi eghe ęba si ıkhumi eyimi.¹²Amaa iwi eghé ęba yin alé kha kwó vbi ason ló giin, Ębi Evié bi a-amauhumi ló yé".¹³Jesu gwue khai oli ıgbalukpon, "Ya shan! ębui mién hun, iyor olei chian re yi e." oli akokó ain yin ovien soi re mién amiéfan.¹⁴Eghé li Jesu re vbaré vbi igwuei si Péter, o mi iyin ırhí Péter khi or mèhen vbi otor si ibaa.¹⁵Jesu ri ębor swoi vbi ębor, oli otomé si Ibaa ghe zoí ębo. Yin oli ıkposo re shoré o kë ze gaai.¹⁶Ębi Ewuán I re, agbon nwuin Eli Etin lebë or wuee vbaré vbi ęsi Jesu. o ri Etá khwi oli etin lebë kuaa. o ze wuian egbe dan.¹⁷Vbi oli ukpôde na yin Etá li ıhen li Isaiah gwuee, khi "yoin legboi wuin otomé si mai bi emianmi".¹⁸Enia eghé li Jesu re mi ıkuoyó si obotu ló ri wbwain kpén ı, o wuin Aréo vbi ukpôde ni yan ló re yi ayi ozéva si okun si Galileé.¹⁹Eghé ain oló vinebë gai ze ıre ı, "olokhaioria emi, I le rékhan zhi ębi u ghé zhé kpata".²⁰Jesu Re yiø, awa moi ıa, ifianmi si ıkhumi moi Ęko, Amaa ovbi oriai moi Ębi ole me hen.²¹Ovbiódoghó soi ovbë mian, "olomönen, se zi mèn le ri Etá me tón."²²Amaa Jesu ręoi, "Rékhan me, lu zi ele moi oyimi ri oyimi sian tón."²³Eghé li Jesu re ovbi ıkcor si ęda, ivwi ıdoghó soi rékhan ovbi ękeoin.²⁴Een, a ze mi Ęfió si ęda lókhua, ló moi voin oli ıkcor si ęda. Amaa Jesu me hen.²⁵Ęli ivwiódoghó shioi vbu ımehén, Ęre, fan mai, olomönen; mai le ulø!²⁶Jesu re I ain, "emø zéi li vba re ęføn, Ele moi Ajuduan li kéké?" o shoré o ze kpi Asé ló li Ęfió bi oli okun. Yin ıfuré re vbaré.²⁷Ęli I mohé yi unu aa E re, "ımohipi labi Ęmi khø na, li ęfio bi okun ı wuin Ękpén ni?"²⁸Eghé li Jesu kë re vbaré vbi ębi niç si oló okun vbi evbwó si ękein Gadareñes, Imohé Ęva li Etin lebë o wue gai ze. yain ze vbi ękein ęgbén dianré bi ęeo vbwio li aimi oló le gburu re ovbi olukpôde.²⁹Een, E ze khué dianré khi "Ęmi mai le re u, ovbi ęselébua? U vbaré lu le ri ęya ęe mai ıkpese egbe sei?"³⁰Enia Ihuku si isi ri vba li yan ębai. ębøi rere re yi ain.³¹Ele Etin iebé yan kpé kpöpi Jesu khi, "Ukha khu mai dianré, khu mai ıowi egbe si ihuku si isi."³²Jesu re iyain, "ya shan" Ęhi Etin lebë dianré e ze ıvwi egbe si ihuku si isi : bi egen, ihuku si isi Eremen la ıvwi ekein oli okun e se ulø kua.³³Ele yan kuei eli isi la fia ovbi ekein evwo yan le ri ęzon si Ęmi Eremen, ımomoh Ęmo ruan yi Imohé Li Etin lebë gué.³⁴Een, ewo Eremen dianré le gi Jesu se eghé le re moi, e ędabø nai ló re showí Ębe ri re.

⁹¹Jesu ovbwi ıkcor si ęda, or fi ęda ze, ıowi ękein ewo soi.²Een, E win ımohipi ló dékhan ló mèhen vbi ıkhumi egħua yoi.
ębøi mi Ajuduan sian, Jesu ze gwé kha oli ımohipi ló dékhan, "ımo, zi udunsé furé. Ari ıkhorr se humönen."³Een, eli yan viemi ozé gwi iyamin yi egbe, "oló mo he na o o' røo leø"⁴Jesu s
⁵Irémidi ı miami igwuei, Ar ri ıkhorr se humon Dabi o re, 'shoré lu be vbi ıshan'?⁶Amaa lu re ęein khi ovbi ımohipi moi Asé vbi otqi agbon ló re meti ri ıkhorr humor,... "o gwue khain ękhir", shoré, nwuin egħua se, ya shan vbi Igwuei se.
Eghéain oli ımohipi shoré lóðe vbi igwue soi.⁷Eghé li obotu re mi ona, e yin unu aa ya khuemí ęselébua, ló wuin Asé liyio li agbon.⁸Ębi Jesu raré vbi evbø, o min ımohipi la ęchi ęein soi Imattu, ló otqi vbi Ęba ze mién ęghø. o ta khai, "Rékhan mèn." o shoré re khain.⁹Ębi Jesu otqi o le ya ębai vbi ękqa, ęen, eli yan mién ęghø bi ılokħorr vbaré be dékai Jesu ębai bi Ivwiódoghó soi.¹⁰Eghé li ękħein Ikpe'fuan moi, e re i ivwiódoghó soi, "emø sei li ıloriemí kha vba o re kpaí oló khorr bi eli yan mién ęghø ębai?"¹¹Eghé li Jesu re hon na, o re, "Agbon le tötqi vbi egbe kha hoí oló kwéi ıkhomi, eli yan tø ękpa.
¹²Lé mami itumø si oli eta na, 'ituekken ya ho ı vbi ębia, Irémidi I'vbaré, ló ęchi oló fuain, Amaa oli ıkhorr ló re mién ifuan."¹³Oli eghé ivwiódoghó si Jóhn vbaré le gai ze e ze egi, "Emø zéi li mai bi Ękħein Ikpefuan o re nwuin Gbékken ıhami kelleq kelleq, Amaa Ivwiódoghó se kha nwuin Awue?"¹⁴Jesu re ian e, "u mi ele vbaré vbi Inwu ısen yain gbi Aigue vbi eghé li ordi egħayø kipre i wain kpé ian? Amaa oli ukpôde le vbaré la le re nwuin ıdi ęħayø shø vbi usé sian re, Ele għe'ken ıhami.¹⁵Ai mi oria ló le għuēi ukpón logħbón ovbi ıkhumi si ıolut, Irémidi Abalo ękkò ló sor aa shø vbi olukpón re, Isqi li ale kę mién yqi lę għba lę.¹⁶Agbon kha nwuin eyon Logħbón fi vbi ubelé si eyon lutę. E kha vbi iyor, Elubelé lę għe yaa, oli eyon għe kuaa, oli ubelé si eyon lę khuęq. Eteni, E nwuin eyon Logħbón ovbi ękein ubelé eyon Logħbón, ló lę riaa."¹⁷Eghé li Jesu ıti oli eta na kha ian, e-e-ën, ımohipi si ıgbalukpon vbaré le gai ze, o dei uhumi re nai. orqøi, "ovbi mè li ıkposo ghé u Eghé eghħena, Amaa vbaré lu ri ębøh se swoi, ló re fan."¹⁸E-e-ën Jesu ze shoré rékhan, iyø in ivwiódoghó soi rékhan.¹⁹E-e-ën, ıkposo ló moi ęgħi ęre vbi ukpē Igbé-ebvba, vbaré le ri ębøh swi ęfən si ukpón si Jesu.²⁰Irémidi o ıgwue khai ęgbøi, "I kha meti ri ębøh swi ukpón soi, I le mi Amien fa."²¹Amaa Jesu deli egħe o ze mi ılokħposo, o reo, "ıkposo, moi isuudun : Amieħan se o fan e." egħe si oli ıkposo ghé dan vbi oli eghħeq. eghé li Jesu vbaré vbi ękin ıghuēi si oli ıgbalukpon. o mi e li yan fi ife bi ębøtqi ló għajnej kpi ękķek.²²Q rjejan, "vba shø vbi an re, kħi oli ımo se uu, Aman ımehén o mħejn." Amaa e bę yan joi vbi ękein Eġeġe.²³Eghé li ębøtu kę re yi ęqə, o ze ovbi ękqa, o ze nwuin ębøh si olomø, oli ımo ze shoré.²⁴Oli

Arékan si oli Iyémén voin oli otqi ain.²⁶ Ebi Jésu shan vbwain rare, Imohé éva le run eeo rekhan. “yan zé khueq, échoi” E ré, “moi ituqken yi mai, ovbi Davidi”²⁷ Eghé li Jésu rē vbaré vbi ekéin oli eghuei, E li yan ruineo lē gai zé. Jésu rē ian, “U miéñhun khi ilé meti vwi oli emina?” E re oi, “ee, olomoen mai.”²⁸ Eéen Jésu ri qbóh swi ain eeo o zé ta, lo dē ovbó nia ebi Aduduan sian iri.²⁹ Yin eeo sian zé khuyéaa. Yin Jésu rē kpi Asé m³⁰ Amaa Eli imohé evba zhi oqé yan le ri o li iyemín kaan vbi otqi sian erémen.³¹ Ebi eli Imohé evba rē rale aa nwuin, omohé si odi li Etin lèbè o ghueq yi Jésu.³² Eghé la kéré khwi oli etin lòbè fia, oli omó he ló chién qdi zé bē vbi iyemín igwuei. Eli qbótu yin una aa e ré, “Aisé mi emi li na vbi Iraéli ghé!”³³ Amaa Ékhéin Ifuan rē, “Etin lòbè yin o rē khwi etin lèbè fia.”³⁴ Jésu shan vbi Igué bi Éhé erémen. o wuë wuë vbi orsé erémen, owuë wuë si eghé oqa, bi imuégbe dan si emian mi Erémen.³⁵ Eboi mi oli qbótu, omoi ituqken rē yin ain, ohiór si yan kpokpó bi abóh kpoin iyan. E ri bi kha agbó loi moi olo roi shan.³⁶ O rē ivwiqdoghó soi, “oli olié mi buin, Amaa élébia ikpché e chian.³⁷ Akha kha iyoor Eje eje li eromó zhi olomoen si olié, lo rē yi élébia ovbi ekéin oli olié.”³⁸ Eén, eli yan viémi oqé gwi iyamin yi egbé, “olo mó he na o o’ rōo lēp

10

Jésu échi ivwiqdoghó soi igbé vba kókó o zé ri Asé niai rē yi etin loi fuan, le rē khwi yan kua, bi imu egbedan si emiamin Erémen.³⁹ Enia eéin si ivwiqdoghó soi erémen ikihí ona. ozi ikpaó, Simón (la gbo échoi Péter), bi Andrew ló chién omioi; James ovbi Zébédé, bi John ló chién omioi;⁴⁰ Philip, bi Bartholomew; Thomas, bi Imattu ló chién olo Miéñ eghé si uhumi; James ovbi Alphaéus, bi Thaddaeus;⁴¹ Simón loi kha eé, bi Judas Iscariot. Ló lè roidé⁵ Aa yé eli Igbe evba na yi oqé, o zé, ri Aréopodé niai khi, “e yi ébi ékhéin Gentilesi o yé, egbó ovvi Éwó si Ékhéin samaritans.⁴² Etimi, ovvi Ighuei si agbó ló ueé si Israéli;⁴³ Ukha raa ló, wuë wuë lu rē ta, ‘eghé obasi emi o vbaré.⁴⁴ Wuin egbé si olo tó fan, shioi olo uui, wuin ékhin shoré, u gbo khwi etin lèbè fia. òrhéen nyiun zé mién, Réré vbi òrhéen.⁴⁵ E wuin eumi, Isilivé, dabi I copper vbi ekéin ikpái.⁴⁶ Wai e nwin ikpái rekhan egbé ló dē vbi eli éhé, dabi ohian la ku ovbi oqé, dabi qoran, Irémidi olóobia yé ovbó ló i-ébai.⁴⁷ Ukha di ewo rē ovbó, hoi oloséi vbi ekéin oqé, lu yé kpein sé vbo khi vba shó vbi oqé ain rē.⁴⁸ Okha ovbi ekéin oqé ighéi, rué.⁴⁹ Oli Ighuei kha fuan, qfuré se débai oli Ighéi. Amaa soi fuan, qfuré sei ché déli egbé kpén.⁵⁰ Ré yi eli yain gai abor mién vba dabi li yain da vba éhon, u kha shó vbi oli ighue ain rē dabi évwó, yaayi ébubu shóvbi egegen ikpái se rē.⁵¹ Ata Iré gwue khaa, ewo si Sodóm bi Gomora ló humon lei oli ewo ain vbi edé si igha ézon.⁵² Eghue, I yé vba uhumi yi oqé bikhi agbó vbi usé si Amakón, moi éwain bikhi Ényen ubgó fuin bikhi idélikuku.⁵³ Kaqa li agbon! Elé sô vba aboqor yi esí egwai si oqa, ele ri ukpasan gbé vbi ekéin orsé sian.⁵⁴ Okhasé alé gbo nwuin vba yi isaq si Góvérnor bi oqa vbi ukpohipor me. Ré yi iworsé yi ain bi Ékhéin Gentile.⁵⁵ Ekha nwun vba nian, vba e kpokpí egbé vbi Emi li vba ló gwue, Irémidi Alé nwuin emi lu ló gwue na vbi oli akókó ain.⁵⁶ Irémidi wé wé ku ló gwi iyemín, Amaa etin si osélébua li era yin oqé gui Iyémén na.⁵⁷ Omion ló ri omion rē vbi eeu, gbo khi Era rē yi omó. Iwékhán ló shoré yi Era bi Iyon egbó ri ain rē vbi ukpódé si eeu.⁵⁸ Ai mi olo ló humiékein ohiór si eeyin me. Amaa olo da ziéen egbé se vbi ireso, o li oria yion ló fan.⁵⁹ E khakpópó e vbi éwoi na. La zyi ewoi ovwe, Irémidi ataa I ze gwue khaa, o kha se kia rē shan vbi ekéin ewo si Isreali okpese Jesu Kristi vbaré li ovbi osélébua.⁶⁰ Owu-odoghó igbalé olo ri emi khaai, gbo khi ovien rē yi olomouan.⁶¹ O yé ovbó li ivwiqdoghó uh bikhi olo ri emi khai, ovien bikhi olomouan. Akhaa échi olo moi Ighuei Beélzébul, eéin emu kó egbé khi alé échi ele ri vbi ekéoin!⁶² Enia, e lófén sian, Irémidi aimi emi ló gin la kha dianré, aigbó min emi ló la hé lai kha éen.⁶³ Emi da gwue kha vbi asó bi, gwói vbi odámin, emi lu hojn kéré vbi éhon se, gwói vbi ókhumi si oqá.⁶⁴ Vbai élófén si éhi yan ló meti gbi ohianmegbé Amaa ló kha meti gbi etin. étini, ló fén si olo ló meti gbi egbé bi etin vbi éimérain.⁶⁵ Ifianmi evba ki vba shéin vbi Efghó kéré? oré chién Iyo, aimi ukpi ókpa vbi ekéin yan ló dely fió vbi otqi loi se vbi aén si éwain si era.⁶⁶ Amaa Ré se vbi eto si uhumi se aré koile.⁶⁷ E lófén. U chién ukutu lei ifianmi ló buin.⁶⁸ Olo fiór se si me vbi ési agbon, ilé gbo fiórse soi li éramé ló ri vbi ókhumi éimi.⁶⁹ Amaa olo sin n mé vbi eeo si agbon, memé legbó sin n oqé vbi ési Era men ló ri vbi ókhumi éimi.⁷⁰ E egbé khi vbaré ló rē wuin qfuré vbaré vbi otqi agbona. I vbaré ló rē wuin qfuré yi vba, Amaa organ.⁷¹ Irémidi ivbaré ló rē déli uókhó si omohé kpi isi érai, gbo khi ókposó bi iyóin, gbo khi óhónmò rē yi iyin oqón.⁷² Elé Ri vbi ekéin Ighwei si omohé e ló chién obé soi.⁷³ Olo humiékein era bi yon lei me oqé se vbi me; bi olo humiékein vbiankhan lei me oqé gbo seí vbi me.⁷⁴ Olo fi obóh wuin orgben soi ló rekhan me oqé se vbi me.⁷⁵ Olo wuin emoi agbon soi gbi obóh, ló wun oqé fia. Amaa o wuin emoi agbon soi fia vbi ukpohipor me ló mioi.⁷⁶ Olo gaa abor mién gaabor mién me, olo gbo gaa bór mién me ogbó gaabor mién olo yé me rē.⁷⁷ Olo gaa bór mién ohen ohiór si ohen ló chian o ló mién eé si ohen, bi olo gaa bór mién omohé ló fuain chió si oria ló fuain o chiain ló mién eé si olo fuain.⁷⁸ Olo da meti ri emi li ibvi khan, okha rē wi ukókó okpa si amé ló fofoi loi on, ohiór si ovwiqdoghó o chian, ata i ghwé khaa, okha dègbé wuin eé soi fia.”

11

Eghé li Jésu rē kpai ivwiqdoghó soi gwi Iyémion ló, o shóvbi ain rē ló wuë wuë ekéin evbwó.⁷⁹ Enia Ebi John hin emoi Jésu Kristi vbi ekéin Ighain vbi emi ló wu, o zé zhi ivbiqdoghó soi zhio.⁸⁰ O zhé rē o, “Wé wé ikhi oli oria ló vbadé, dabi la khéi oria ovbwé?”⁸¹ Jésu rē anyian khi, “vbwa ló gwé khai John Emi vba mién bi emi vba hojn.⁸² Eli yan runéo yan mi ukpódé, ekhin yan shan, ikhomítón yan mién ikpi egbé aa, elé zhi éhon yan kéhon, elé uui yan ché shoré vbi eeu, bi eli yan hoi iyémion si osélébua aa ghwé khai iyan Éta li ogbón.⁸³ Thianba ikhi isi oloí kha bi ókhuen ohiór me.⁸⁴ Ebi eli imohé yan shi óshan sian, Jéfsu zé bék vbi iyémion si John igwue kha eli qbótu, “E mi u mién vbi ekéin ódagbé lu zhéi-iyumi li efio o fió?⁸⁵ Amaa emi u zhi oqé le mién-omohé ló ghwéi ukpón ló humi oshén? Vbi ekéin Ataa, eli yan ghwéi ukpón ló humi oshén, ekéin Ighwei si oba yan zhé.⁸⁶ Amaa emi u zhi oqé le mién-omohé ló? Eé, I gwé kha vba, emi ló lei ohen or.⁸⁷ Yóin Ikhi oli a vin Iyémion soi, ‘eghwé, I u zhi Ayéukó me yi e, ló le éhin ukpódé I vba!⁸⁸ Ekéin Ataa iré ghwé kha, whi ekéin eli ikpósó vbwia, ai

mi olo lej Ijohni lo si amen li agbon. qkha re vbi iyq, olo kere le vbi ekein eghé oba si okhumi eyimin gba le q. ¹²Ré ze vbi eghé si Ijohni lo si ame lagbon re se vbi enia, eghé oba si oselébua o qya si okhotor, Imohé si okhotor yan ri uanmai uanmai re nwqin. ¹³Iremidi qhan Eremen bi uhi yan a kë mietor zhyi Ijoni; ¹⁴U kha họ lu gaa bor mién o, yoin ikhi elijah lo le vbaré. ¹⁵Q lo mooin ehon la re hon, lo daiéhon. ¹⁶Emi le meti ri qhi ukpian na q? or u bi Ikuki Ivbwékhán li yan sié vbi ekein ekin, li yan qto vbi Azhi okpa yan fiurun échi egbé. ¹⁷Khi, ‘mai fi ifé na, u ama gbé qvbo. Ma vbi igbaigué, ugbo amaa vbié. ¹⁸Iremidi Ijohni loi iebai loi di eyon, vbaré, re khi, o moi etini Lóbé. ¹⁹Qvbi omohé vbaré le ebai bi eyon eré, Eghue, qé gbé bi odiéyon, omoi eli yan mién egho si uhumi bi eli yan vbi okhotor! Amaa, obia si ewain a le re ta nai.’²⁰Eghé ain Jésu ze be vbi ezon Isqi si Eli evbói lo zé vbi oyunuan, qhior si esé mieqi hon. ²¹‘Ikhue o ikhi si vba, chaq zin! ikhueq ikhi si vba, Béth saida! Iremedi, qkha vbi éwo si Tyre bi sidon yin Azé vbi eli oyuniuna na, E kha da oékhen déli uen vbi ekein Ukpun si Aigue bi emo. ²²Amaa olé humor lej evbwó si Tyre bi sidon vbi ukpédé igha ezon lej vba. ²³Wewe, li Capernaum, u egbé ale nwun vba khuaé zhi okhumi ejimi? olghor, ale nwun vba di egegen otó agbona. Irimidi qkha vbi Éwo si sódóm azé vbwí oyunuan la wui vbi egbi vba, qkha kpé ri vbó re se vbi ena. ²⁴Amaa I ghué kha vba khi olé u heghé li qto si sódóm vbi ukpédé si ighaézon lej vba. ²⁵Vbi oli eghé Jésu re, ‘I ri okhai na, Era, olomoi okhumi ejimi bi otó agbona, qhior si u wuin eli emina hé li eli yan moi ewain bi iwuiqé kwére, u roi kha eli yan khai emi, bikhi ikuki iwékhán. ²⁶Fé, Era, Iremidi iyor o iwun egbé vbi eeo se. ²⁷Era me nwuin Emi eremén fi qvbi obó me; Aimi oin Omó soi vbi Ebi okpa bi aimi olo oin Era soi vbi qvbiokpa, oli qvbi zé yin era le eon. ²⁸Vbaré vbi Ebi ri, vbwá vbwá hi vba moi obia bi okpopo lókhwa, ilé ri qfuré na. ²⁹Nwuin okpopo me hua gbó mami emi vbi esí me. Iremidi I fuin vbi ekein uduun, u le mi qfuré li Etin se.

³⁰Iremidi okpopo mēh'kha khuaa, obia mēh' q'uh heghé q.

12

¹Eghé ain Jésu shan vbi édi orsé vbi ukpédé si imé. qhanmi qzé gbi Ivbwiodqho so i yan ze fani uhumi si iyumi eé ²Amaa ébi ekein Ifuan ré moi, E re I Jésu, ‘éghwi Ivbwiodqho sé khi yan vbi emi li uhi ta la kha uu vbi édi orsé.’³Amaa Jésu ayian khi, ‘U se degbé koi emi li Davidi ui, bi imohé le ri wiain kpén q? ⁴Qvbi eguaí si oselébua le ei ekó-qibó. Lo chién Emi loi dè qvbi uhi lo q, bi oí gbo dè qvbi uhi li eli ri wuain kpén q, Amaa Isi qhan okpa ochian. ⁵U se kó vbi ekein uhi, khi édi orsé qhen vbi ekein orsé o gbi-oí I wuan’ Amaa yain gbi iwuan? ⁶Amaa ya ghué kha vba khi olo gbaléi oli orsé ri vbwuan.⁷A kha ga ze u egin emi khi itumó si oleta na, I hoi ituékén lej isaa u kha ri unu gbi oloí moi okhotor. ⁸Iremidi qvbwí oselébua ikhi olo moi édi orsé.⁹Eghé ain Jésu shovbi ain re o ze qvbwí ekein orsé si an. ¹⁰E-e-en, Ami omohé qso lo moi obó lo ulqi. ekein Ifuan ze miai Jésu, e, ‘o dè qvbi uhi la re mu egbé si qria dan vbi édi orsé?’ Le re ta khi qvbwí okhotor¹¹Jésu re iain, ‘I zhi omohé vbi ekein vba, li, o chian kha agbo okpaló móen, ola agbo dè qvbi ekein ueé vbi édi orsé, lo kha ama fi qbo nwqin lo re nwqin dianré? ¹²Oria yon gbaléi agbo! Upkohio si qna, o dè qvbi uhi l'aré vbi Emi lesen vbi édi orsé.’¹³Enia Jésu ze ghwe khai oli omohé, nyin ei qoboh se aa.’ o nyin oiaa, o ze mein iméinfuan, zen labi qbo niyo soi irii. ¹⁴Amaa Ekhein Ifuan le mami emi lobé re zhio, yan hoi ebi yan lei gboi¹⁵Ebi Egbé si gesu ri aien na, o shó vbi ain re. Agbon le buin rékhan, o wuin egbé si yan Eremeré dan. ¹⁶O kpi Asé niai lej zi qriaoqo éin khi yoin o ¹⁷Li iyemi li Isaiahlí qhen gwéi re se, khi.¹⁸‘Eghwi, qvién si mé li ri qbo me ze; oli humiéken, yoin qzé li ya re moi etin lo furé. I le wuin etin me nai, lo re ri Ighaezón li ekein Gantilésh.¹⁹Qkha sughi egbé dabi lo vié dianré; qria kha gbo hin ukhwe oí vbi qéé. ²⁰Qkha vbwí iyin si iyumi lo ri vbi Egbé éda; o kha funi érain si ikpa la si, o chién eghé Ataa lej ikhui qsho. ²¹Vbi egin soi yin ekein Gentiles le re moi Iduduan.’²²Qhi eghé yin qria lo run eeo lo gbo chién odi, li etin lobé o qhwei' vbaré vbi esí Jésu. o zenwuó egbédan, reyi oain, oli odi ghwi iyemin bi orun eeo mi ukpédé. ²³Qboto eremén yin unu aa e re, ‘oli omohé na qvbwí Davidi o qh u?’²⁴Amaa eghé li ekein pharisé re hin iyemín si oyi unua na, E re, ‘oli omohé na kha khwi etin lobé fia sokpa etin si etin ebii, qvbwí Etin lobé.²⁵Amaa Jésu egin emi lo ri vbi ekein sian, o re iain, ‘éghé oba si oli agbon na eremén la kén re yi egbé o chién agaan, bi evbó dabi ighuei la kén re yi egbé o kha da muzan.²⁶Ésun kha khwi ésun, o kin egbói re yi egbói. Ebi eghé oba soi le re meti da muzan?²⁷Mémé khaa ri Etin si etin ebii, oli ivbwí va oké re khwi ain? qhior si qna, yain ele chién eliyan ghaezón vba.²⁸Amaa qkha chian kpé kha etin si oselébua ya re khwi etin lobé, enia eghé oba si oselébua vbaré yi vba.²⁹Oria le meti qvbwí ighwei si omohé lo kakai dwi emi nwun eghé loi se din'oli omohé lo kakai yen vbi otqi? eghé ain o le re meti dwi emi nwun vbi ighuei soi.³⁰Olo deba meti oí-vbi isi mén, olo gbo kpa me hanq o yagha kua.³¹Qhior soi I re vba e, qkhor eremén bi iyemín Eremeré li vba qhwei vbi uókho yin a le re humi agbon. Amaa oró-la ro yhi etin lo fuan etin yi a kha re humo.³²O lo ghwi Iyemín lobé si qvbwí oselébua, A le re humo. Amaa olo ghwi iyemín lobé si etin lófuan, Akha ri qain humo, vbi oli agbon da bi ei mi³³Wuin oran humor bi ikpa soi, dabi ri oran chién emi lobé bi ikpa soi, Iremidi ikpa li oran moi yin a re eoin.³⁴Wewé li ukpian si eyen, Ebi oí chian kha qria lobé vba ochian, Ebi vba lej ghwi emi lesen? Iremidi emi lo ri vbi ekein udun yin unu o qhwe.³⁵Vbi ekein udun si omohé lesen yin Emi lesen o ze dianré, ekein udun si omohé lobé yin Emi lobé o ze dianré.³⁶I re vba kha edé si ighaezón, qde o dè le ta re e mo ghué vbo li agbon na.³⁷Iremidi eta se..u le re Aasé, Eta se u le re khuéo.³⁸Eghé ain Ékhién ivbré bo ifuian re ayin Jésu kha, ‘olo re mi kha mai, ma hoi li ma min aién re ze vbi Esé vbaré.’³⁹Amaa Jésu ayian kha, ‘Ukpian lobé si igboghe yan hoi aién. Aman aimi aién la le re nai sokpa aién si Jonah li omieo.⁴⁰Iremidi Ebi Jonah ri vbi ekein si ehen vbi ukpédé eyaa bi asun eyaa, yin qvbi oselébua le qto yié vbi ekein qto ukpédé eyaa bi asun eyaa.⁴¹Imohé si Ninévéh le shoré vbi Ighaezón si oli ukpian na ié re khuéo o. Iremidi yan oíekén déli uen vbi owewé si Jonah, Eghue, olo gbaléi Jonah ri vbwán.⁴²Qhi oba si evbó li ovun o zé dianré le shoré vbi Ighaezón si ukpian si eli éria na ogbo khuéo o. o ze vbi iréş si qto agbon na vbaré lo re hin ewain si Sôlomon, gbo mién, olo gba lej Sôlomon vbaré.⁴³Eghé li etin lobé shoré egbé si qria re, o shan vbi ébi amen ye o hoi ifi etinya, Amaa oí miyen.⁴⁴Oré, I le qhé yi ighwué me li ze vbaré Eboi di evbwó re, o ga ze kha humi oli ighwei aa

a qhe en dələi ehen leşen.⁴⁵ O le eçhe nwuin etin ləbi ihiqan ewe le oħia ləqi Ī chē vbarə le aa zhə. eghəain uen si oli ɔmohé chē khor ləq isi tələ. Iyor o le zhə re yi ukpian Ləbə na.”⁴⁶ Ebi Jesu ɔi kpai ɔboto gwi iyemmin, Iyon bi Imiqin da muzan vbi ɔqee, yan hoi le kpai gwi Iyemmin.⁴⁷ Qria zə ta khai, “eghwue, Iyon..bi Imiqin da muzan vbi ɔqee, Ī hoi Lə kpa eę-ghwui. Iyemmin.”⁴⁸ Amaa Jesu ze-ayin oləi kpai gwi Iyemmin. “oħ kħi Iyomien bi ɔli kħi Imiomien?”⁴⁹ O zə yiɛn ɔboto soi zhi ivbwiodogħo soi o zə ta, “eghwie, yain ikhi imiqon mə bi Iyon mə!⁵⁰ Irəmidi ɔboto vbi uen si Īera mə lə ri vbi ɔkhumi ēimin, ɔboto ria ikhi ɔmiqon mə, bi Iyon mə.”

13

¹O'wkaduam idrsu sho vbekkein iowu rə ɔtqi vba egbəqola² Agbən ləbun si shasai ɔzə ɔvvækəin iki' li ɔboto saqbən rə mukan ubeqgbeda³ Eghesia jesu jere wulep itan swyewu ləbun klai yiam otai Dəħhom, oħima yħii ima ləkəmi⁴ eħbi kəmi, irəram əsqo dələ kwa vbi ukpode ifiami varę ɔlię yiam yiø⁵ Ikperomqi əsqo dələ-kwø vbuhumudo əbaizə mi evən lə'bun agala o' rə' za unkhaaq əluu si eħkein yię vbo⁶ Amo bɔvən kə rə' khwua ənə ɔvən ɔbi yian, oħio yian in moi ihin yiam uh lə khua⁷ Ikferani eħvirie dələ kiwø vbi ikoativi iħi yiam kwunwe vbe o' uh ləl.⁸ Ikperaun evbə delpkwə vbotqi lessən ole huwuq ɔmikpenam əsqo eħbōliħien, əsqo eħbōli ħesho əsqo o'għbaan.⁹ “Olo mo'ehon orę hən”¹⁰ ubiżodogħo va rə lə suki yemi khai ijesu. “Emiġoszelua rə wulep tan əwi yemi khai ɔboto?¹¹ Ijesu an yiɛn ɔta khai yian A kien i ɔwaa iħvu rə yiø eien uhuqgħe si ħegħiġba si ɔkhmi ēmi. Ama ai səp rə ni yian.¹² ɔlō missiż an alej chięt rə nai ɔlęt chięt məo bni Amo ɔlomiqeo ɔlō rə koo rə alej chia ɔboto miqon¹³ ɔna ɔzə li yin rə ri itan ɔwi yemi- Eħħa rə wulep, Ī kha mi ukpo də Eħħa rə da eħo ħekha him əħġon, da li yian rə' wien¹⁴ K-ihin yiam imiqo si Isaiah səp, lə tai, əħġon əlęt yia ħa daa, ama yiam kha dogba eien. Bii ule yia shə rə' wulep¹⁵ ama ukhuq ədgeb miunpoden¹⁶ Oħqo udun sələnja kəun siqo, əħġon si yian kə' aaaaqqavun eħbō vboqeq si yian li yian kə ri eħġo mian da li eva ri eħħan hon da liliđun si yian rə eien, li yian lə dh a dələl, li ə wulin yian eħba dawu 16 Iyenba kət- əħġo səp əħġi yian miex, bi əħġom iħi yian hon,¹⁷ Atpi tə wha imiqo ləbun bi ɔgħon leħfa in Choi lə mi ēmi lumian na. ədgeb mi yian.¹⁸ Eħħoi lə him əmi lunħon na əq ədgeb hən 18 Īenia daq əħo o'vbi iton sə lima lə kəmi¹⁹ ɔna kha hin eta si ħesiwaħha ama ɔi wuġemi eħġo khox qneħha, ɔri ɔtqi o'varę, ɔboto īma²⁰ kooji v-uojun imiqen O'ma yian khukporam la koo vbe għokpedai ɔlō koo.²¹ Vbuhumudo yian koo ki hon ləta ɔni eħġi ghox miqon agala.²² ɔfi I him wuqon o'ziġienobkere. Okpokpø bi ɔkħushan ka un rə shiøt so ləta fia ɔ sha shiē²³ Emo koo vbi ikfarivib. Chai koo' ria lət- ləta amma anu si ɔla għonma, ətəloġbheret si ətqo o'kħu shian əkxeset chian ɔv- īan vbeain,²⁴ Ukenon la koo uli ɔtqi lessən ɔ'na I kiċċia ria whon o'ləta lə wumi avo kwə rə. ɔmi kipen. Əwusn mə d'iarre. Ori eħxek əkfa witi ɔmīon əebpophien chanré. Īabachan. Eħċe whi ɔgħom diamrə zə li baikċi.²⁵ Jusq kfitan ɔvbięt khai yian o're əsunnoklumemi o'u biomħoħen lə koo kipperan lessən o'vbi məh.²⁶ Ana ba għobi rə' məħan o'bət soi vaurē. Q'kē kħi I yami q'vbiékoin o'lōjka o'rāl.²⁷ Īħħaj li ənqēt koo iħek rə eħċian amma koo, iyiumi għożżev bōi²⁸ Iviqon eħolomisit varę ərəq əkqon, ukiikirerun lessən o'vbi məh səp?²⁹ Ebi iyumi kə shan dori rə? ɔq kħoġi yiam³⁰ Igħibam yionn vbi koo iħvan soi zə ta wai īenia uħo li mai lə' vboq yian khua?³¹ Olo məi ɔtqi rə oħšo ohio ebu le yoi vapp iyium. Lueljobj vboq əko baa vbo.³² Zi yiam eba chia rə seet vba oħe ɔlię, Esħe cha il- īnejha illiem, o'kpa sa vbeq I yiumi, ugho li yian kugħbə aholeittoi yian ain Amo hani ɔqqa kooq iħvuo vbi iru³³ Eħħeqoin. Chia kaiton ɔvbięt khai yian, ɔro, ħesiakħum iemmi ɔuh bi ukpottaba lomishet kooq vbi imħek soi.³⁴ ɔu uka tə bay iż-żon səp kereħ. Ana ɔqko ɔya rə ogħbal īk- īħekom. Q'chiex ɔrōn se' vbi ifi ammokħumi o'tino' ma vbi ik- īħeb soi".³⁵ Jesas chia kipitaun ɔvbia khox yiam “Egħu ɔkħumiami ɔbi ɔmūn damya loka[lo]sso moi uimġoli kooq əħġaq si clubo kwø vbo l-oħra wun vbo.³⁶ Īma ēre mien rsseu rə kifotam klai əbqo tħixi ɔħġaq tħalli³⁷ Īħħaq il- īħaq qiegħi kooq mħarrar, ikonnan lessən vsi iħvbbi ərāi” iyiumi vbi iħvillu ɔħi,³⁸ plieħianl jeyiyan yħin keso. Il- īħaq vbi ir- īħaq sagħbi na īenia liemmi vbi əklaim angeli.³⁹ Īħħaq ai wuissi iyiumi kooq lət- īħaq tħalli⁴⁰ Īħħaq ai wuissi iyiumi kooq lət- īħaq tħalli⁴¹ Qisbiomħoħ le yiex aneħchi soi əl- īħaq iħha. Eħħeqoin agħbi l- īħaq tħalli⁴² Īħħaq ai wuissi iyiumi kooq lət- īħaq tħalli⁴³ Īħħaq iħha. Eħħeqoin agħbi l- īħaq tħalli⁴⁴ Īħħaq ai wuissi iyiumi kooq lət- īħaq tħalli⁴⁵ Īħħaq ai wuissi iyiumi kooq lət- īħaq tħalli⁴⁶ Īħħaq ai wuissi iyiumi kooq lət- īħaq tħalli⁴⁷ Īħħaq ai wuissi iyiumi kooq lət- īħaq tħalli⁴⁸ Īħħaq ai wuissi iyiumi kooq lət- īħaq tħalli⁴⁹ Īħħaq ai wuissi iyiumi kooq lət- īħaq tħalli⁵⁰ Īħħaq ai wuissi iyiumi kooq lət- īħaq tħalli⁵¹ O'wunm vbeq əħġo kwuere⁵² ibviloqħo soi rə “ħeġġ”⁵³ Jesu rei yiam, shuq so ma iħvih īħaq erə mien wa əħġaq ibviloqħo rə shin əsua ɔkħumiami lət- īħaq tħalli⁵⁴ Jesu l- īħaq vbi əħġaq iħha. Eħħeqoin agħbi l- īħaq tħalli⁵⁵ O'ro nma vbo vbi cafta? Iyiqon mə vbi imri? Imian li nohiex ma vbi Jona Wisi if- īħaq isimiqomi bijudas?⁵⁶ imiqon bi kpoqso mə shia vbo kipen misi? Eħġo zə mi əħġo mi na?⁵⁷ əħġo mi ɔbi yian ɔkħuġen. Amo iħesu ta klo iħvan “Oħiġon ɔmioq-n əkfeqq əħġaq qiegħi”⁵⁸ imiqon bi kpoqso mə shia vbo soi bi ħekk iħġaq iħha.

14

¹Akoko so le ghéain, I heradu si tétrarch o hin eta si Jésu ²Ogwue kha ivien soi, “oli Ijoni lo samen na o sho vbi ili re o ain yhin khi itotai laré bi eloibia na ³Uwuén khi I herodu wun Ijoni, ogbaloi, ówun óvbi ghain, ohi si Ihérodiasi, ohi omioin Philipu. ⁴Oluo Ijoni tai, “koi de óvbó luren chie ruoi blik’ohaesi”. ⁵Iherodu kha uwani gboi ama oló fén sagbon, oluó ⁶Ama eghé ukpé si Ihérodú rē’ se uvbiókpósd si Ihérodiasi rē’gbe vbusié si yian ówuin Ihérodú egbé ⁷Vbé anyen o’re wun abo, yion le vbé mo ta rē gbeí gbeí ⁸Eghé li vión kē rē gwiyumi khai, ozé tai, wun uhumi si Ijoni lo so mén, “wón mén” vbi I taséi li gbeighé ⁹Oloba ghe kén kén eçoa vbi, emón mian. Ama olou si eçeo lo ramen bi agbon ni yian kpa yiøi ébaé. o’re kpa se ré lai woi yhiø. ¹⁰O’ jhii uhumi lai yiuuhumi si Ijoni vbé kén ghain ré ¹¹A zé wun uhumi soi o vbi itasa gbeighé li óvbiókpóso, óvbiókpóso wón yhi yion. ¹²Ívbiódoghó soi varé ewun oí mi soi ére o’tón. eké woi le élé ta kha Ijesu. ¹³Eshé li Jésu kéré hon na, o shó vbain ré, o oí vbó okó, Lódé vbi ébó ukoko. eghé li óboto rē hon, ilé dió vbéken éubó rekhan shan. ¹⁴Ijesu chie bi yian rē omi ol oboto, omón ituékhan yian o’wuin yian egbe daun. ¹⁵Eghé li wuan réré ivbiódoghó soi rē ta khai, “Ana olazéé, o eghé kē rare kwi yian kwua, Nia rélodé vbé éken lē débaé legbé si yian” ¹⁶Ama Ijesu takhé yian, “oidé óvbó Nia shó vbaan ré, vba höemi Ni yian éch.” ¹⁷Eta khai, “Iduékó ihién kpé mai móen vbaan bi éhen éva” ¹⁸Jésu ré, “Vba wui yian rē.” ¹⁹Ijesu zé ta kha óloboto Nia otoi vbi iyumi ówón li ekó ihién bi éhen éva. ówókhumiémé, ori iyan baa óvbó o’kéné o ozé wuin yian li ivbiódoghó soi ivbiódoghó wuin yian li óloboto ²⁰Yian ére mén eghé o khuen, echié wua ikhakha si ekó ló délopqué vbóto, ugin igbéva von ²¹Elé eghé oí chién imolé egben odi ihién, ba vbi ikpóso bi Imó ²²Agalaga ivbiódoghó soi rekhan yio vbókó jhii óbózéva ébo kei ikwó loboto khua. odo boi hein uhumiokó ló lié romon. Lé wuan réré, yion okpa o’yié vbain ²³Ama o’lókó kē shó vbégbóto rē. efió kē wuin yíean yíean. Olou kefio o’fi yian ²⁴Agogó elé si asón Jésu zé shan bui yian ré, óshan vbókhuméda. ²⁵Li ivbiódoghó soi rē’miø, óshan vbó khuméda. o’fén hwin yian, yian rē “étin o” eni lófén vbié dianré. ²⁶Ama Ijesu tua gwiyéen khai yian; o’re, “vba ze’zudum! emén on! vba eké lófén” ²⁷Ipita anyen o’re “olomouan, a kha ta kha wéwé o, kpa se ieh li buére vbókhuméda.” ²⁸Ijesu rē “varé” yhin Ipita zé shó vbéken óköré óshan vbó khuéda ló lè ghi Jésu zé. ²⁹Ama li Pita kéré miefió lókhua óbó vbofén. ébiké yio toí, óvbié duanré o’re, “olomouan, fan’an mén.” ³⁰Ijesu zé agala yhiøn óbó, ófióbó wuin Pita, ozé ta khai, wéwé la duduán sée ukéré, emón zé luré beghé. ³¹Eghéain, yhin ivbiódoghó soi rē ghi Ijesu érei “ata uré chién óvbiósélebua.” ³²Lé kē dianré édótoi so rē vbi Génnéssaréti. ³³Eghé li móhé ló ni vbain rē éen khi Ijesu o eyiuuhumi yié an yin khain vba alagaé hain, ezé luui élotó si yian yiøi. ³⁴Edóabó nai nia rē ri óbó si ukpobukpun soi étuka ló ri óbó suoi moi iwun egbédan. Pita kéré miefió lókhua óbó vbofén. ébiké yio toí, óvbié duanré o’re, ³⁵“olomouan, fan’an mén. Ijesu zé agala ³⁶yhiøn óbó, ófióbó wuin Pita, ozé ta khai, wéwé la duduán sée ukéré, emón zé

15

¹Alémi Ifuain bi ivbiébé éso le zé vbi Ijérusalému bui Jésu rē yian rēi ²“Emón zéi li ivbiódoghó sei yian rē gbuhi si iduówan? Ohiø eikha kpabo si yian ain, yian kpe eghé ekó.” ³Qan yen orei, “emón gbo zé li vba rē gbuhi si qisélébua’ a olou si uhi vba?” ⁴Oisélébua tai, “wun ekpen li era bi iyion, bi olo róu ro obe khai erai bi iyion bé uhwu. ⁵Ama vba tai, “Ologhé ta kha era bi iyion”, emi lukhua mién vbóbó mén ihumohan óké chién jhín qisélébua”. ⁶Oría li yio oyíe óvbó ló wun ekpen li era bi iyion. Ubuwuén lina vba róu ria eta si qisélébua’ a. ⁷Vba li yian téé agbón! I séuah mién vba fuan loréta. ⁸Elé mia na, ésunu yian rē wun ekpen iméh ama ududan si réré iméh. ⁹A hoi yian rē ghaméh, ohiø uhi si egbe siyian, yion yia kha gboñ. ¹⁰Ozé echié óboto si kegbé otakha iyian, “daéhon li vba éen. ¹¹Emi la fió vbuñu kofa oría’ a ama emón zé vbuñu dianré, ona kémón faqñá”. ¹²Óké se ivbiódoghó bui Jésu rē eroi, “Uwwan ki Iphariséesi ibiokhuen nia rē hon céta na?” ¹³Ijesu yian yen orei “Ukporan li era mén vbi ókhumiéni rékó, ale vboi. ¹⁴zi yian óbó ókhaémi ló runéø yian uh. olo run eo kha ri olo runéø shan, yian gba dë kwó vbuwé.” ¹⁵Ipita zé délopó orei Jésu, “ritan na wun méri o khouére” ¹⁶Ijesu rē “Wué wué ubgó éen mi oso?” ¹⁷ubgó éen kémón o vbékenun shan vbékein wua kwó vbi itiku? ¹⁸Ama emón zé vbuñu dianré, ozé vbékein dianré. éain yian faoriá. ¹⁹Ekein udun éla lédéqvbo, ubi, oghéé, adegbé, oiyi osé éhen bi ataluan. ²⁰Ena khi emi nia faoriá. ama lai rē ébaé khai kpabóa ókha faoriá” ²¹Óké se Ijesu shiø vbain rē’osí egbe yié, ébi kpevbó si ityré bi isidoni. ²²Éwué ókpósi I cannié shiø vbéken vbó rē. Ókhué dianré, “Mói ituékhen mén, Olomouan, óvbi Davidi! etin ébhi ókpók uvbiókpóso limoén.” ²³Ama, Ijesu ain yion eta okpa. Ivbiódoghó soi varé, dóbó nai, yian rē, khoufia, o khue rékha an mai” ²⁴Ama, Ijesu ain yen orei, “Ai yié mén yiø róybié, sokpa agbó lawué si oah si isiréli.” ²⁵Ama ozé vba ló denuhumi rē yiø, ore, olomouan, kpamén óbó. ²⁶O an yen orei, “oidéóubó luren wun ékó si vbiékhán ufio lana”. ²⁷Ore “héé, olomouan, ama ivbiawá o gbo eghé ébaé lódelókwáa vbi ékpékpé so ló moi yian.” ²⁸Eghéan Ijesu kéré ain yion, “ókpóso, aduduán sée gbai: oidéóvbó na ébui hoqi.” óvbió lókpóso moi I huin egbe dan qheghé. ²⁹Ijesu shó vbain rē óshan yiø egbe da si Galiléé. óshan hen ókó, otoi vbevbó ³⁰Óboto shan buoré, éwua ékhin, iruñéø, odu, bi élé gbevbabó bi kpaí bi élé bun óvbié lótoló. éwuai yian si kéti Jésu o wuin yian egbe daun. ³¹Ogbo lóbotu unu nia rē mien odu gwi yain, élé gbe vbabó bi dain ékhin oshén bi iruñéø omiukpóde yian zé rókhai yiø qisélébua si Isiréli. ³²Ijesu é chi ivbiódoghó soi qta kha iyian, “Imóituékhen lóbotu na Oluo eké débaméni ubi kpédé eçah, eké moi emi yian ló eghé. I hóo li kwi yian khua kéti yiø ébaé yian ló mati dökín vbukpóde.” ³³Ivbiódoghó soi rē ta khai, “ébi alezé mi ekó lóbotu vbé ekéin ébóro soi yéna, ló ló sé lóbotu? ³⁴Ijesu ta khai yian, éKó éka vba móen?” yian rē ihin yion bi éhen kéré” ³⁵Oleghé Ijesu rēi lóbotu éyiotó vbo tóí ³⁶Óhuin o ló kó ihin yion bi éléchén, ló kéré khuémén ló, okéni ekó ain wua li ivbiódoghó soi. Ivbiódoghó soi wuaí yian li lóbotu. ³⁷Agbon eré mén eghé baé eh khuémén ló, okéni ekó ain wua li ivbiódoghó soi. Ivbiódoghó soi wuaí yian li lóbotu. ³⁸Elé olebaé na étui Imohé egben vbódelé, ba vbi ikpóso bi ivbiékhán. ³⁹Oleghé Jésu kē rē kwó lóbotu kua, o yi vbéken ókó óshan lódelé vbi aii magadani.

16

¹Ipharisëesi bi Isadducees varę le damai wuę yian ręo, oraęen kha yian vbo khumi. ²Ama, o ain yię an orę yian, “ewuan kha ręh, vatai okhumi le uh o hęq, oluö okhumi wuę: ³Ogbede kha ręh vba ikęde humon oluö okhumi wueña gbe. “Vba eęn ebaı ręqo rekhanı okhumi. Ama, vba mati eęn aqeen seghęghe. ⁴Oghian suwuę lóbę bi enia ghogheę yian hęq aqeen. Ama a'ęen yię vbo nia, so kpa a'ęen si Ijonah “eşheain Ijesu re'ziyain obo o'shan rale. ⁵Eghę li ivbiödoghę rę doboilozęua. Yian yię'a rę'wun ekę mōen, “Ijesu rę yian, “vba fun egbę rę vba qvbötöi vbę mōn oghi si Ipharisëesi bi Sadducees”. ⁷Ivbiödoghę zę o uhumi “kohio yian wuin ekę mōen o”. ⁸Ijesu eęn ona orę yian “ele mōn aduduan an kęre emon zę li varę. Ouhunu jhi egbę va kohio vbai wuin ekę mōin o? ⁹Vba se ke eęn bia erę si ekę I hięen sagbon egbęn odi ihięen, bi ughin eka livba sikoko? ¹⁰Edo ihięn yięn si egbęn odu eleę bi ughin eka livba sikoko? ¹¹Obo kei shan koi wun wue vbo ikuhüre khi gwi yięn kha vba vbę mōn ekę? “Vba rię vbęgębę qvbi oghin si Ipharisëesi bi Isadducee. ¹²Eke zęvban yięn kęmən oghin si ekę, kozę gwi yehin. Ama emon ikha e ni si Ipharisëesi bi Isadducee o. ¹³Enia bi Ijesu rę dęgbi caesaral Philippi, Qmian ivbiödoghę soi wuę, oręi, “Olagbon mata khö. qvbiomohę chian? ¹⁴Yian ręqi, “esę rę Ijoni lę samen, esę elijah, ele körę, ideremian, da Imięq qvbie” ¹⁵Ota khai yian, “Ama oli vba tai khi chian? ¹⁶O an yen ikhi simioni li Pita orę, “wuę weı khi olosumuan, qvbioselębu loriivbę” ¹⁷Ijesu rę an yen orę, iyanba orę. Yię, Isimioni loubi Ijonah, oluö oyami bi erę se rę na khąa. Ama era mén lę ri vbo khumiemi. ¹⁸I gbo tai kha wuęwę ikhi Ipita, okhumudö na ilę zoę mén'o ama ma si esu kha mati dever-qi. ¹⁹Ilę rikökqo si eguaokhumiemi nąa. emi la le din yięn vbotöi vbagbon na, ale din qin vbökhumiemı, bi emi lutin yięna vbagbon na, ale tin yięn a vbökhumiemı”. ²⁰Oleghe Ijesu kęre kpasę livbiödoghę soi nia takha oria yięn khi olosumuan. ²¹Rę zę vboleghe orę gwuękhai ivbiödoghę soi yięn le yię Ijerusalęm. olę oyia si emi le bun vbo bę si idion bi ihięn bi vbiębę, ale gbi yięn, yięn le chię dagbon rę ukpęde ozęcah. ²²Eghęain Ipita e chię o jhięphenę oręi si vbo le, “olemı na kha si kęa rę, olo mōuan, ıkha degbę nuan jhię ²³Ama Ijesu zę dęleq kpi Ipita “shię mén vbełenrę, olotluuan, adęgbagan u chian rę jhi mén, oluö uh kwua qı emen emi si oiselebua. Ama emon emi sęgbou. ²⁴Eghęain Ijesu rę ivbiödoghę soi, “oria kha le rekhan mén. olę sin egböi qwun oğben soi rekhanı yięn. ²⁵Oluö hoi lę sumagbon soi le woni fia, olo wuan gbon soi fia vbohio mén le mięn. ²⁶Ima jhię eę si oria, ıkha mō agbon na erę mén uwun agbon soi fia? Emón oria lęre mati dagbon soi? ²⁷Oluö qvbiomohę le zę vbe ęken ıkhai serai varę bi angeli soi. eghęain olę ri ęeh li ęodęde rę yię obia soi. ²⁸Ata irę ta khąa, esę muzain vba na, nia kha damuh wue, sęvbü yian mi qvbiomohę zę vbi eguaı soi vadę.

17

18

¹Oleşhə ivbiqdoghə bui jesu rə ərəqo, "Olo'gbai vəbə əgua əkhuməimi?". ²Ijesu ə ehiç əvbəkhau kaç bui əgbənə, O'wən vəbə səsə' si yian. ³Qtas, "Ata I'rə' ta kha'a, sukhu də luwvən lurə uh bi khə livbiékhan na, ukhə dəgbə əvbi əguai səkhuməimi. ⁴Qhiq'na, Oho dəgbərə bi kəlivbiékhan na, yiqən əhian ologbałə vəbə əgua əkhuməimi. ⁵olo gaqbo' mən ivbiékhan lina vbo yiq mən əqbo' gaqbo' miən məni. ⁶Ama, qlozə livbiékhan nin miən mən hən na degbangan, əkha humən lai rə gbudo ləkhua yiqən vəbə ainn alə wun Fiç vəbə kən əda ləkhua, yiq əkpətəq əda. ⁷Ikhueq' o' rə yiə olagbən na qhiq' sadəgbangeu oma deo'ubo le ladəgbangan vare. Ama ikhueq' o' re' vie oria lo'ze vəbə soi ya re! ⁸Obo' se'e' da O'e'e' se'e' kha ze via

dęgbangan, ian shö vbö re'ufio fia shö vbegbę re. Q'lę humon na lure ɔvbi agon, labi ɔria lö' moi abö' bi kpai' lej awun eh Fiö vbökperain bi abö bi ikpae so'ı' ęe, oo se'ę' o'kha zę' dęgbangan, Fain shö vbö're ufio fia. Qlę humon lurę ɔvbi agbon bi ukpeo o'kpa lej afie fiö vbi ɔkpəranin bi 'ęe, oo se'ę' evbava.¹⁰ Ri eyię q'vbö' lu ele sin elivbiękhan na, Itö'na kha'a vbökhumiemı angeli si yian, yian kao bi ęe'oo si era men wue. Ata irę takha vba khı, emugba loj¹¹ Vbölagbon na, ale gbaloi vbökhumiemı, bi emu tin yięn'a vbagbon na' ale tin yięn yia vbökhumiemri.¹² Ebui oo'? ɔria kha mo'n agbö egboi ihien, ɔkpa dadai, so'kha zi egbo' eleę ikpi gbisin Qbo' vbę bięko ri olę hoi olo dadai?¹³ ɔkha ghę mięn, atai takha olę għongħon lej eghę lö'muizan kpen egboi ihien, hi koui dada.¹⁴ Qmięn kha wue emi, yia shan le gai ze uh khuoybö vba bi ɔi ɔkpa, ɔkha da wue, ęhon, u chię mi ęeh vbegbę si ɔmięn.¹⁵ si koi da wue ęhon, le' e ęhi etu eva da'a etu e'ęah ba egbe,¹⁶ lai re miunu si yain vbö li eta si etueva bi etue'ęah re chięn ęsej.¹⁷ Soi kę gbö dariu yian ęhon, gwö li yani kha o'sę. soi yian ma da o'sę ęhon' va zoj ęhięen kafiri bi Ol'mięen egho suhumi.¹⁸ I chię gbö takha etu ęua kha din obo' kugbę vbę emi ɔkpa vbagbon na lej¹⁹ mian, era men lö' riubokhumiemı leuböi Nia²⁰ Ali etueva bi etue'ęah ze sikoko vbę ęrin men iri vbęain debai yian.²¹ Egħeain IPita varę le' güei yeni kha ijesu, "Olomq'uan, ębi ɔmięn le yiai wuh men emi' sę' ikperé humo'n? Olę se vbi iħin yięn?²² Ijesus ta khai, "I yię wue isi yiħon Ama, zoj se vbi egbo ęeah ikpi gbę Odi iħin yięn.²³ Oħio so na, egua ɔkhumięm, o' uh. Bi ɔ'ba ɔ'so lö'hoi nia bi ivbiqdogħo soi kwuengħeb.²⁴ Ebö re' han oluwuġen, awuin ɔvięn ɔkpa doęgħberę re lol' moi ęgben odi gbę vbę għo.²⁵ Ama boi kę re moi ɔmięn lerē hai, olomqoi yian re ai shiøn, yian bi ɔħai bi ivbiqi bi emi ęre men lö, mo'en, ari yian ha'osa²⁶ I yia, olo vien zę dię̄ fiqbottai, oħħumire shhei, oře olo'mon' emen. Għoziex imen, ibe hai ɔsa se ęre men.²⁷ Iyięqi olqmien lovięen, ɔmievioġmen o'jehi oħcha ozobö ori o'toṣo iviën mö'i.²⁸ Amo olqiviġomen o'jei oħcha ozę mi ɔvięn libqi tħomia kapain egħbe tieñ kfi għe ozobö' ivbiq o'sivvqi, o're bi ha men emuu mo'en²⁹ Amo iviën li bi yian dolokwö ubotqi yiam dōasa' noi mkiżiżu inħoħu il-ħaġsa.³⁰ Amo ikivuġen ɔkpon nla yamo, olekħojo ze vbi ęħoġin se'ę vba shę l-o'l' re' haġsa l-emuġġi.

19

20

¹Ohiq egua ıkhu miemi ıv bi kho olo mo ıtqo ló wuinédé shiqre lo rę hoi ele bia vbi emeh soi. ²Yion bi ele bia kę kwive gbę vbi isi lokpa vbu ékpede ızı yian ghi oli məh soi. ³Ogbø ghiq eę egheę agogo eaah omien khi elebia evbę muzain vbi ękan ękin. ⁴Orę yian vba gho ló dę vbi mę, məh I lę ri emon dia ih vba, yian zę ghiobia ⁵Ogböi chię ghiq eę vbi agogo ęchan bi agogo isun ıgbø vbi ghiq. ⁶Isi ıkpa ıqbę eghęgħę agogo igbo o ıgazę ęso muzain egħbea ota khai yian, emon zei li vbare muzan vban di egħbea ena? ⁷Eta khai kho ria wain yian yhiobia ota khai yian. Vba għo yhiq lobia. ⁸Li ewuan re re

qlo mɔqli mɛ ta khai qlo ni ɛqo kwi yian eclui ele bia hai yian ɔsa si yian, gbainre vbi ɔbɔ si ɔlɔvbaré kpu ɔkhuo di qlo kpaq rɛ. ⁹Eğhe li ele bia lɔ vba rɛ agogo igbo ɔrɛ vba rɛ ɔdodɛ miɛn isi lɔ kpokpa ¹⁰Eğhe li ɔkɛ rɛ si ɔlɔkpao vba rɛ eegbe yian yian le miɛn egho le aman isi lɔkpokpa yian gbo miɛn. ¹¹Ebi y ian miɛn egho si yian, yian ze zuyon si qlo moi I me ¹²Eta kho ele bia le vbaré kpo ɔkho iwakati ɔkpa yian khueq vbi obia anman vba chiɛ zi mai chiɛn ɔkpa mɔmай o yah si ɔlɔbia mai tɛp vbo lɔ vɔn rɛgbɛ mai. ¹³Anman ɔlɔmɔi tai kha ɔtɔkpao vbi yian “Qmɔ I moi mi wuɛ mai kwi ve gbe vbi isi lɔkpao?” ¹⁴Kɔkɔ bɔ wuin ɛmi lu mɔen u shi ɔshan sɛe. I dɔ bɔ mɛn zi ɛbi bei hai elɛbia ni yian vbaré kpu uɔkho ɛbi hata vba ɔsa ¹⁵Ode ɔvbɔ li wuɛ ɛmi mɔen ɛbi ɔkhon mɛn? Dabi ukpɛo sɛe ɔkɛ humon ɔyion si ɔhumon mɛn? ¹⁶Ete ɔlɔkpao ɔkho le chiɛn ɔkpaq, ɔkpaq chiɛn ɔkpu ɔkho ¹⁷Ebi Jɛsu lɔdɛ vbi ɔkhumi Jɛrusalɛmu ɔe chi etwi (out) Igbɛvba yhi ɔfɛn ukpɔdɛ ozɛ takhai iyian ¹⁸ɛwue mai lɔ dɛ vbi ɔkhumi Jɛrusalɛmu ale wuin ɔvbiq mohɛ li ɛvbai ɔjɛ ɔhɛn bi ivbi ebe ele gaɛzɔn lai gboi ¹⁹Yian wɔn li ekhein ikafiri le iya ye yoi ele gboi akhain yiɛn vbi ogben. Anman ukpede ɔzieqɛ alɛ wɔn shiore. ²⁰Okesɛ iyin ivbi khan si Zebedɛp ɔwuai ɛli vbi khan bui Jɛsu rɛ. Ode ɔuhumi rɛ yhiq. Ozɛ vbi ɛmi vbo ɔbɔ soi. ²¹Jɛsu chiɛ mian ɛmu hɔq? Qta khai kpase li vbi khan mɛh ɛvba na lɔ kpa rɛ ɔtɔ vbi ɔbɔ diɔn sɛe ɔzi vba ɔqotɔi vbi ɔbɔ gobø sɛe vbi ɔguai sɛe. ²²Anman Ijesu ɔtai khai uen ɛmi lumiān, uhlɛ mati ɔqon vbu kɔkɔ lirɛ ze anmeh? ²³“Eta khai, yian le mati” Ochiɛ tai khai yian, vba yiɔn vbo. Anman laire ɔtɔ vbi ɔbɔ diɔn mɛh bi ɔbɔ gobø mɛh ɛmɛ khi le rɔi rɛ. Anman isi ɔli era mɛh hɛnhoi khɛq yqi yiɔn”. ²⁴Eğhe li ivbi dɔgbø igbɛ niq rɛ hon na yian ze bi ɔkhueq ɛli ɛvbø niq ²⁵Anman Ijesu ɛchi yian bui egberɛ ɔrei vba eɛn khi ɔli aga si kafiri yian gbi yian dɛrɛ ɛli yian wun vbeq yian kpase ih yian uhumi. ²⁶Anma ina khi ɔle ɔghiɛ vbu si ɛh vba. ɛnia ɔlo le gba vbeq vbu si ɛe vba ɔise chiɛn ovien. ²⁷Olo hɔi lɔ chiɛn ɔkpaq ɔse chiɛn ɔlɔguan ²⁸Zee li bi ɔvbiq mohɛ ɔvbaré li aya gai, anma ɔle guan, lɔi rɛ nun agbɔn soi ɔvbɔtɔi li ele bun. ²⁹Ebi yian shiq bi ɛken Ijeneq rɛ ɔbɔtɔ lɔgba ɔrɛ khain yian. ³⁰Eli erun’ɛeo ɛvba ɔtɔ vbi egbu kpdɛ bi ɛrɛ hou khi Jɛsu ɔshian rare yian khueq “olɔmɔuan” ɔvbi ɔdavidi moi ituɛken yhi mai. ³¹Olobotu sayin yain le khunu gbe anma ɛchiɛ khueq dianrɛ lessɔn “olɔmɔuan”, ɔvbi Davidi, moi ituɛken yhi mai. ³²Ijesu ze muzan kɛp ɔzɛ e chi yian ɛmi vba hɔi liu ivba ³³Eta khai “olɔmɔuan, li ɛeqo mai rɛ tiyɛn ah” ³⁴Oleghe Ijesu ze moi ituɛken, ɔri ɔbɔ si ukpɛo si yian agala, yian mi ukpɔdɛ yian ze rɛ khain

21

¹Ebi Jɛsu bi ivbiqdɔgho soi nian sikɛa Jɛrusalɛmu bi vba rɛ yi Bɛthphage, rɛ yi ɔkɔ si ɔlive, ekhean Jɛsu ɔyi ɔvbiqdɔgho ɛva. ²Ore ian, “vbaya shian vbi igue lɔ kpɛanre bi ulɛ mi kɛtiketi la din niɛvbɔ ran vbain bi ɔvbiq mɔzan kpɛno. Timi an bi wuian rɛ mɛn. ³Oria kha ɛwɛ rɛ ɛwɛ ɔmɔkhɛugbegbɛ ulɛ I an “olɛ mama ɔmɔ aɛ si, bi ɔloria leagala wuian na. ⁴Enia, ɔna varɛ vbo latai shian vbi ɔhɛn lia rɛ rɔsɛ ɔle re tai. ⁵Takhai kpɔsɔ si Ziɔn, ɔba se ɔva dɛ yiɛ, idɛgbɛ rɛ bi ɔhɛn iketiketɛ-vbi ɔvbi iketiketɛ”. ⁶Eğhean ilɛ ivbɔdɔgho lɔdɛ bi ɔrɛ uebi Jɛsu ian. ⁷Niarɛ wun li iketiketɛ be ɔviɔrɛ bi kukpɔ vian bi Jɛsu ozɛ ɔtɔvbɔ ⁸Ele bu vbe lɔ ɔkuoyɔ wuakpɔn si an wu kpdɛ bi ɛsɔ bɛnkpiami ze vbi ɔran bi iwɛwɛ vbu kpdɛ ⁹Ekhɛan elɔ ɔkquoyɔ lɛ kpi saq li Jɛsu bi ɛlian rɛ khan nia wɛ-ɛ-ɛ, nia irei rɛ shi ɔvbi Davidi. Ihiabɔ ɔvbi se le varɛ vbe ɛm si ɔlo mama. Irei vbi ołodale ¹⁰Ekhɛan Jɛsu ɔise ovbe kɛn Jɛrusalem, ole vbo an rɛ mɛ a shio an bi ɔtai “olikho ona? ¹¹Olo ɔkuoyɔ ozɛ e, ɔna khi Jɛsu li ɔhɛn si Nazarɛth vbi Galilɛ ¹²Ekhɛan Jɛsu ɔvbi ɔle ɔse ɔle wuɔ kua ele shiɛni bi idɛi vbi isɛ bi fi le lɛ ikpɛkpɛ li an rɛ duaki bi ɛkpɛlɛ nia arɛ rɛ shiɛni bi idɛni vbe kɛn ɔse. ¹³Ore ian aviɔvbɔtɔ “qa mɛ a le ya ɛchiq ɔq ɛse rumiɔn. Ama vba rɔ ɔchiq ɔqua se ɔi” ¹⁴Ekhɛan ele ruɛ bi ɛkini buɔrɛ vbe kɛn ɔse bi ɔzɛ wuian egbe dian. ¹⁵Ama ekhe ɔhɛn ɔlo gba bi ivbiɛbɛ miɛn ɔbia ɔsɔ munua lɔu, ekhe le kɛ rɛ hon khi ɔvbiakhan man wɛo vbo ɔse bi yiantai ɔkha rɛ yɛ ɔvbi Davidi”. ɔzɛ bianogwɛn. ¹⁶Ozɛ ian, “vba heqta le leria na ɔta? Jɛsu ze ian, ɛq!. Ama vba I se kɔqɔ vbu unu si vbiɛkhan bi ɛman nia yiɛ yiɛn vba ze miɛ irɛrɛ lɔ kha.” ¹⁷Ekhɛan Jɛsu ze zianqɔ oz shian vbo ɔq ɔsɔ le vbe rɛ yi Bɛthany bi wɛ-ɛ asɔn. ¹⁸Enian ɔgbɛdɛ ɛbɔ varɛ vbo le ɛvbɔ, ɔhami ɔzɛ gbo ¹⁹Oke mi fig trɛ vbe ɛhonkpɔdɛ, ɔzɛ buɔ rɛ ɔi miɛ miɔsovbo ɔsɔkpa ɛbɛ. ɔzɛ ɔi “Alichɛimɔ vbe lialia” bi aga ɔlɔran ze vbe ɔzɛdɛbɛ. ²⁰Ekhɛan li vboqdɔgho miq, ɔgbianunu nian ze ɔe “ɛbɔ yu lɔ lɔran ɔkɛ rɛ ulɔ ɛjɛ ɛjɛ”. ²¹Jɛsu ze anian, ɔkɛ rɛ ian “ata ata nirɛ ɛvba vba kha mo aduiduan, khiva moi ikhonkhopn, vba kha vbe mi la uyiɔrana ɔkpa, ama ɔkharɛ ulɛ ɔlɔkɔ waɛ rɛ bi udɛgwua vbe kɛn ɔkpɛ da na, iyiɔ le idɛ. ²²Emɔkhemian vbe ɛromɔn u miɔn ama khu miɔn”. ²³Eke li Jɛsu rɛ ɔvbi ɔse, ɛlo ɔba sɔ ɔhɛn biɛhanrosɛ shian ɛze buɔrɛ ɛbɔi khaian ɛze, “Iyi itɔtɔ lu a rɛ vbe ɛlemina, bi ɔlo wuɔn litɔtɔ nan ²⁴Jɛsu ze ayien, ɔzɛ ian “I legbɔ miavbɛ ɛta ɔkpo. Vba kha rɛ anien I mɛn, I le takhavba ɔlo rɔlitɔtɔ imɛn hyarɛvbɛhmina ²⁵Esamɛ si John ɛbɔzɛvarɛ? Rɛ yɔ khumɛni dabi rɛ yiɔria?” yian ze guere yɛ ɔgbian, ma kho zevbi vbeimi varɛ, ɔle ɛma, emɔzɛ maimiɔhɔn? ²⁶Ama, ma kha kɛ ta, ɔzɛvbɛ ɛria varɛ, ma la lɔ fɛn selɔkɔyɔ, ɔhiɔsi man ɛremɛn wɔo khi John, ɛbian kho ɔhɛn. ²⁷Ekhɛan ɛzɛian Jɛsu, bi ɛrɔ, “ma ɛen” yiɔn gbozɛ zan, “ɛmɛ ikha gbo takhavba ɔlɔritɔtɔi mɛ lia rɛ biɛlɔbians. ²⁸Ama, ɔmi vba ɔq? ɔmɔhɛ vbi ivbia ɛva. ɔlɔdɛ vbe sɔ ɔlo kpaq bi ɔzɛ ɔ ɔmɔ lɔ dɛ vbi imɛ ɛna ɛabia, ²⁹Olo mon ɔzɛ ɔ. I ka le ɔkɛ-van ɔzɛ dɛludun ɔzɛ lo dɛ ³⁰Ekhɛan ɔlɔmɔ kɛ takha ɔvbiq lɔ zevba bi ɔzeɛ gbo rɛ ɛbɔ ɔlo kpaq, ɔzɛ anion khi yiɔn lelɛ era, ama ɔilɛ. ³¹Olo uvbi ɛlivbiɛkhan ɛ vba na lo wan se ɛra?” Nianre “olɔ kpaq” Jɛsu ɔzɛ ian, ataq, irɛ vba, ɔlo miɛ ekhuhumi bi ɛlian sadɛgbɛ ɛlo ɔvbɛ ɛguɔba sɔ ɔiselebua ɛkpɛsɛ ɛwɛ ³²Ama Ijoni varɛ yi vba vbu kpdɛ sɔ ɔfuan, ama vba miɔnhoi, tima ɔlian miɛkhuhumi bi isadɛgbɛ miɔhɔn. Ama vba vbu ɛkhɛlo rɛ varɛ ivba, vai mojekɛn dɛlulen bi miɔhɔn. ³³Va dɛahon ɔvbi ɔkha ɔvbɛrɛ, ɔmɔhɛ ɔso yɛ vbo lɔ mo imɛ, ɔzɛ kɛ mi ɔvbi ɔzɛ gbugba gai, ɔzɛ guali zɛhɛyion ɔvbi, ɔzɛ zo ɔa lɔda ɔvbɛkɛn ɔzɛ wun la lia biɔsɛ ɛyion ɔgb. ɛkhɛin ɔhɛ ɔzɛ lɔ dɛ vbe ɛvbɔ ɔvbie. ³⁴Ekhɛan, ekhe lɔ kɛ rɛ sɛvbɛ khɛ la rɛ liɛni kɛ rɛ se ɔzɛ yi ɛsɔ viɔvian yi ɛlian gbe ɛyion lɔ rɛ mi ɛq. ³⁵Ama ilɛ lia liɛ mi kɛ rɛ wɛ ilivien, ɛgbɔ ɔkpa vbian, bi ridɔ gbo ɔzɔ ³⁶Oke gbo sɛ, ɔlɔmɔimɛ yie ɛlian bia le lɛ eli te lɛ, ama, ama ilɛ yian guɛ ɛyion gbo vbiɛin labi ɛbɛ vian tɛlɛ. ³⁷Eke lɔ ɔqen kɛ rɛ rarɛ, ɔlɔmɔn mɛ sɛ shiɔvbio shian, ore ian, yian le wuɛkpen lɔ ɔvbie. ³⁸Ama ɛkein ilian gbe yiɔn kɛ rɛ miɔvbɔ, ɔzɛ takha ɛbian, ɔna khuɔku sɔ ɔlɔwui bia vba varɛ ha gbo lia rɛ wuɔn luku na. ³⁹Iyi ɛze wuɔn ɛze fiɔshiqvbimɛ ɛze gboi. ⁴⁰Enia, ɛke lɔmɔimɛ kɛrɛ varɛ, ɛmɔ lɛ vian lian bia.

⁴¹Nian rę o, olę vbę elian bia rę yaian kę, olę mia olę mę wulagbон evbęq lię le ri siyion liyion ekhé la liemı”⁴²Jesu zę ian, vba koi vbę ebe lofan khi olandę le lian siotpoi niqon kę tian emowu qa monen. ona esqo qisellebua niqon zebvarę bi oyuonua vbę emoa.⁴³Ekhęan ireva, egua siqisellebua alewui shiovba egbę re bi ale wui la agbon evbę li wi kpékumi re.⁴⁴O lojikhęu lo dęten olandę le gbona. Ama olandę le ludo dętinięn gbuon kua.⁴⁵Ekhę le lę qhen logua bi Pharisęs kę rę non, nian en khian nuqon guemi kha.⁴⁶Ehō le wuin qfen so okuoyo o wuian qhiosi eleria efen khę qhen niqon.

22

¹Jesu gbo gwue khain vbi itan, oré ian.²Olé egwuwa suhiméhimi obi khi oba ló mama iwosen siovio.³Oré shio ovien soi han lóde échia agbó varé vbó li iwuoşen, ama éama varé.⁴Olo oba gbo shi viqvién so oréian, takha yian la échié, ewé, I vhiébasewuan. I gbi malu bi agbó bi émiéremen kha. Vba ré vbi iwosen.⁵Ama e ei anion bi ezé rale, oré isi obia soi onio esí éki soi⁶Imon wuij eliviqvién, noyaian bi egbian olo oba ozé biókhwuén bi ozé shi soja shio⁷Lévbé, lian lè gbeleria bi shian vbiaró vbolévbó.⁸Ekhéan oké ivbiovien soi, ohwosen q kha, ama ela anvaré edé wui era.⁹Ohiosó na vba ló dò vbe kén qeé, vba lè échumumién va ré ubo li iwuoşen khé nueremén kha.¹⁰Eliviqvié zé lóde vbó nian lè zé échié ómumén khé lè humon bi ilé humon. oh wuosen zé vun so eé vbe lia échié.¹¹Ama, ekhé loba ké ré vbaré lè bë liré wé, q zé mioria li khó wé ukpon si woséen.¹²O loba ké ré olo mohé ebó shian oré, bi ówé ukpon si iwosen. Ama, o lomohé mëti gwiémioso.¹³Ekhéan, o loba ké zé ivbiódovbo lè gba lomohé abo bi ikpa éfió frékénasón ébi evié bi ianmakon ri.¹⁴O hisoi élébun niaechié ama ékpéchié niazé.¹⁵Ekhéan ele khénołokoró nian zé lóde nian zé mama obian lè win Jesu vbetasoi.¹⁶Ekhéan eke zé shiu ukó sian yiò bi ekhéin Herodians. eke zei Jesu, “ókhami, maen khó ló ta u bi wakha ukpodé soiselébua. okane ikhé magbón o q bi ukha rékha sónakéo da bi sónakéo vbagbo.¹⁷Ema takhama, o dia lè ya zé khuhumi shi caesar da bi obia”.¹⁸Ama Jesu eën édun lóbé sian ozéé, ébi vba dame mé vbe, vba vba acabakébé?¹⁹Vba ró leghoan khame, ekhéan, ezé wuo lè ghona.²⁰Jesu zéian, odudu bi éven sé likhena? ezé oi “Caesar’s” ekhéan Jesu zéian, énian wuni Caeser, émi ló chian caesar bi qisélébua émo tién si qisélébua”²¹Ekhéan eke honi, ogbian unu. ekhéan ezé soqbo ezé rale²²Olkpodéan, ekhéin Saducees, lita kha mi ashioparé ezé buore ezémia.²³Olkhami, Môses tai, khó mohé kha u, khó moi ivbi, imion lè ruo qha ló rë vbiybua nai.²⁴Amo uniçon ihiçon. olo kpaø rué u khó mómom, ozé zo ha qbo ló miòn²⁵Olozé va ogbo vbiyiq, oyo qlo zéia, iyo niyanu sëvbó zihion²⁶Aké vbuø rare olókposo zé u²⁷Enian, vbi ashioparé, qho ló lè tian vbeí imion ihiçonan ohiosi niaçré mén ni yan ruo²⁸Ama Jesu anian bi ozéé vba fiôdon, ohiosi vba en ebélofa da bi itoto so iseélébua²⁹Erimidi vba ashioparé, nian kha wuosen da ariawosen, etini, nia ubiki angels vbu ukhumiemi.³⁰Ama, rë yi ashioparé sé eleu, vba sekoi ematakhabva rë shioiselébua, khi.³¹Yion khó qisélébua sé Abraham, qisélébua sa Isaac bi qisélébua si Jacob? qisélébua oivbóisélébua sé lè u ama isé lè rivbo.³²Ekhéan, eloķuoyo ké hon a, ogbianunu ikhikhäemi soi³³Ama ekhé li Phareseé kerchon khi Jesu vó ekhéien Saducees unu, mazé sikoko³⁴Otuókpavbian, oenuhi, ozemagheta, odamagwe³⁵Okhéemi, oyoqliukhi ló gba lè vbuhi?³⁶Jesu zéoi, “Huménken olomai qisélébua vbu udu sé éremen vbe kén eti sé remen bi vbékén ókho sé éremen³⁷Ona ikhi uhi lögbalé bi uhi lókpao³⁸Bi uhi lózé va lina “Humén kén olózévbasse ré yi egbeséé.³⁹Ré shian vbe éva na yiu uhi éremen diagbéan bi ekhéayiukó⁴⁰Enian, ekhé lekéni Phariséé nia séré sikoko, Jesu zémianéta⁴¹Oréan, emivba oqí vbi Kristi? ovbiolou?” ezeo, ovbi Davidi.⁴²Jesu zé ian, ebókeiu, khi Davidi vbe kéti oqeo, olomamen.⁴³Olomamen rë o oloman, otqi vbó bôdion nué okpésévb irikhiansé tian ekpéte sé.⁴⁴Qisélébua vbu udu sé éremen vbe kén eti sé remen bi vbékén ókho sé éremen⁴⁵Ashioparé, qho ló lè tian vbeí imion ihiçonan ohiosi niaçré mén ni yan ruo⁴⁶Ama Jesu anian bi ozéé vba fiôdon, ohiosi vba en ebélofa da bi itoto so iseélébua

23

¹Eghé ain Jésu ghwi Iyémén khai qobtu bi ivwiq doghó. ²O re, “Ekhéin ivbiebè bi ekhéin qfuan qto vbi agaa si Mósés. ³Emi aghé gwé kha gbgébè lu u, u qí. Amaa é ri egbí qí aau sian, Irémidi yan ti éta amaa é kha rę qvbwó. ⁴E, yan dwin ihua la kha mëtin nwun, é wuin qí hei agbón. Amaa yan lëgbian kha rę hó lë wuin. ⁵Yan vbi aau sian éremen li agbón rę mi ain. Irémidi yan wuin ikhumi sian gbaa, egbo wuin efén si ukpón sian gbaa. ⁶E humi ékein ébò sikpén esi oba vbi qsié bi ébi qeje o qto vbi ékein ése-usié ⁷bi oruè lesen vbi ékein ékin, la ya rę échi yan ‘olò ri emi kha mai’. Amaa é zi yan échié ‘olò ri emi kha’, Irémidi olorí eni kha okpa yun móen, bi imiqon vba. ⁸E échi oria qso Era vbi qto agbón na, Irémidi era okpa u móen, okhumieimi o ri. ¹⁰E gbo zi oria échiaé ‘ori émikaa’, Irémidi oloríe-mi khaa okpa u móen, likhi Kristi. ¹¹Amaa oló gbalé vbi usé vba yön olé chién qvién ¹²Olò da wuin egboi khuaié ale dié qiré, bi olò da déi egboiré a lë wuon khuaie. ¹³Amaa ikhuéq ikhi sé, scribes bi Pharisées, eli yan lë an yé an! U khu. Upkóde si eghéoba zé agbón lei mati ore Irémidi u ore, u gbo ho li agbón le ho lë ore rę ore. ¹⁴Ikhueq ikhi isé, scribes bi Pharisées, eli yan yé an ye an! Irémidi u ria Ighwei si qron kua, eghen ain vba li éromón lò rerei. U lë mién eé si Ikhueq lò gba. ¹⁵Ikhueq ikhi isé, Scribes bi Pharisées, eli yan yé an yé an! Irémidi u shan vbi qto bi okun luré déli eéo si qtwi okpa, ogbo vbi eghé lò rę chién okpa, ¹⁶Ikhueq ikhi Isé, wewé li irueq si agbón, wewé lu ei khi, o lò da ri orsé ki eor, qí vbi emi qso. Amaa qłoda ri éumi lò ri vbi ékein orsé ki eor, eor si oli oria q lë dión yén vbi qto. ¹⁷Wé wé li olò ruru lò ruin eó! Iyor lò gba lë, oli éumi dabi oli orsé lò wuin oli éummi fuain. ¹⁸Bi, olò ghe ri ikpépè ki eor, qí vbi emi qso. Amaa olò ri qhan lò ri vbi okhumoi. Ki eor, eor soi dión nyen vbiq qto. ¹⁹Vba vba agbón le ruin eó! Iyi olò gba, oli qhan dabi oli ikpépè lò ze oli qhan lò zoi fuan. ²⁰Eghé ain, olé ri ikpépè ki eor, eor lò koi, eó si emi éremen lò ri vbi okhumi si oli ikpépè. ²¹O lò ri orsé ki eor, ori olò yé vbi ékein qí ore ki eor, ²²Bi olò ri okhumieimi ki eor, eghé oba si oselébua bi olò qto vbo yi qí rę ki eor. ²³Ikhueq ikhi isé, Scribes bi Phariséé, eli yan yé an ye an! Irémidi vba ri eó khwi emoi dë qvbo, amaa u zi éta lò gba si uhi qbo-ataa bi ituékén bi Ajuduan. Amaa é mo yé vbo lu uu ikhi oain qí vbi u lë zi emi lo kore obo. ²⁴Olo khauan lò run eeo. Wé lua kpi igofia amma wa dai iketiketé or. ²⁵Ikhueq

ikhi isə, scribes bi pharisəesi, eli yan ye an ye an! Irəmidi u kali uokho si ukökö bi tasa ar, amaa vbi ekəin sian ɔvbian vbi ihiən qo bi emi ləbə si qhianmegbə. ²⁶Wewə li Pharisə! Sə kali ekəin si oli ukökö bi tasaa, li qe soi gbo rə fuan. ²⁷Ikhueqo ikhi isə, scribes bi pharisəes, eli yan ye an ye an! Irəmidi vba u bikhi okpiqbər Lojə lə fuan la kpə ya, lə humi əşen vbi qəə. amaa vbi ekəon ər voin vbi igwa si eli yan ui bi emi ləi fuan. ²⁸Vbi qbo okpa, vba gbo u vbi əqə bikhi eli yan miən əhən vbi əqə si agbən, Amaa vbi ekəin udun sə yin əkəor bi a yəan ye an ri. ²⁹Ikhueqo ikhi isə, scribes bi pharisəes, eli yan ye an ye an! irəmidi vba zi ɔvwa li əgbən si əhən əgbə wuin humi əşen ikhi əgbən si olomieħun. ³⁰U rə, ‘aar ga ze ma pai elədə si Əramai għu, mai kha dəbajyan gbi ubi si əqən. ³¹Enia vba fiorsə yi egbə vba kħi vba vba ikhi ivbai eli yan gbi əqən. ³²U gbo voi Əmi a rə ma li era vba. ³³Vba li əyən, wə wə li ukpian si əyən ləbə, Ə bu lej fan fia vbi ighaqżon si əimarain? ³⁴Enia, eghu, I le yə yiə əhən bi Imħeq le moi əwain bi scribes. Əsə vbi ekəin yan u lə zə għe lu le gbo kaien yen vbi. agħbelebu; esq vba le ri ukpasan għe vbi ekəin orsə vba bi vba le għo khwoidi əqə rə zə vbi əwoi rə di əwoi ³⁵Esoi ikhi uhumin sə yin erēi Əremien li vba għej le hən vbi ətqo agbən na, rə zə vbi Ərei si Abel, yi isi ³⁶Zechariah ɔvbiri Barachiah, li vba għej vbi əħumi ikppep. ³⁷Fuan la kpə ya, lə humi əşen vbi qəə. amaa vbi ekəon ər voin vbi igwa si eli yan ui bi emi ləi fuan. ³⁸Vbi qbo okpa, vba għażiex lə ri ukpasan għe vbi ekəin orsə vba bi vba le għo khwoidi əqə rə zə ³⁹Vbi əwoi rə di əwqagħbelebu; esq vba le ri ukpasan għe vbi ekəin orsə vba bi vba le għo

24

¹Jesu shovbi Ekəin ərsə sian rə ər shian isə, Ivbiqdogħo soi yan zei ri ɔvbwa la zəi khai vbi Ekəin oli ərsə. ²Amaa, ə anyian kħi, “vba ri əq vba min eli emina Əremien? Ataa ya ze gwi iyemmin kha vba, udq okpa kla korey vbi humi si udq ɔvbwe la kha dəlqi əq kpi ətqo”. ³Əbqi ətqo vbi okichumi si əkəor li għo, ivbiqdogħo soi lə zə gi yon əkpa zə Ə zə rə oħra, gwex kha mai Eghex li elə iluna lə rə ruan? əməq lə chiex aqən si ivbarə se bi Irəsə si Agbən na?” ⁴Jesu anyian e, “fun eġberø lə ria lə min ə shin əshan si əqdə, ⁵Irəmidi elə buin elə vbarə vni ukpoħiżor si ēn mən. Ə le ta, ‘mémenti ikħi Kristi’, Ə yi eli yan buin ɔvbwi ukpədə si əqdə. ⁶U le hin əməq iħkuħenħo bi iyimin si iħkuħenħo, għe mięn kħi udun sə əqi għeġġ, Irəmidi eli emina lə ruan; Ama ukpədə si irəsə sej̊ sej̊. ⁷Irəmidi Əvbqi lə shorġ de vein əvbqi, egħwai əħba de vein egħwai əħba. A le min əħamin la kha zə min Əbai ə bi Əmi əd qedan vbi Əvbq le buin. ⁸Amaa eli emi əremien na ibqer se ətqo si əħbiu an ə. ⁹Eghexain elə wuin ə li iyiġa elə għo għe vba u. Əvbq əremien kha humi kien ukpiqħiżon si ēn mən. ¹⁰Eghexain Əlebuin lə də, ə għo ri əgħbi sian də bəi ə kha għo humi ekən eġbiyan. ¹¹Ekkien əomi əq si əħen lə shorġ lə ria agbən shin əshan si əqdə. ¹²Irəmidi əkəor le bun ɔvbqr, iħumi kien si elə buin lə forfqa. ¹³Amaa əlo zien eġbə se vbi irəsə lə fan. ¹⁴Oli Əwewi se ħeġi əħba na a lə wewi əqi vbi əvbqi əremien si ətqo agbən na lə rə chiex iwxor se ətqo agbən əremien. Eghexain yin irəsə lə vbarə. ¹⁵Eghexain, u kha min Aghħua si iħkuħeo, li dawil li əqən tai, eghex lə rə da musan vbi əħba fuāian”. ¹⁶Zi eli yan ri vbi ətqo si Judea la fia yi əħkumi si əkəor, ¹⁷Qlo ri vbi Əħkumi si qar soi əi di ətqo Lé wuin əmi əšan vbi qe si ighu soi. ¹⁸Ai għo zi qlo ri vbi imxu chi zə vbi imxu vbarə lə wuin ikpun soi. ¹⁹Amaa iħkuħeo ər re yi eli yan kwieq əmōr vbwli oli eħġe! ²⁰Li ərəmō li əshan se lei de əqbwi eħġe si uin da ede si orse. ²¹Irəmidi a le mi omiame lo għbai, lai se miex zobu li edagħbon na rə bę se vbi enia, lai kha degħe che min əħlaboi. ²²Ochieħeq a hin oli eħġe aar, ai mi əħħamin eġbə lə lə fan. Amaa vbi əħħiżor si eli a zei, eli ukpədə ain lə hian aar.

²³Eghex ain orja kha give kha, eghiv, oli Kristi ikħi qna dabi, ‘oli Kristi ə ri vbi əvbq’ ei moi hox. ²⁴Irəmidi Kristi si əħen bi əqən si əħen lə vbarə lə lə ri aqən bi əyinuan lə rə yi agbən ɔvbwi ukpədə si əqdə, aar ghazet ə lə meti, ə lə ho lə għo deli əq si eli zei. ²⁵Ə għu, e għwex kha vbi Eħġe. ²⁶Eħħeain, Ə kha gwex kha, ‘egħu, ə ri vbi ekəin ətqo aisi’, ə yi ətqor aisi. Dabi ‘egħwex, ə ri vbi ekəin əkəor’, ei moi ħorn. ²⁷Irəmidi əbi urukpa əi vbwaiż ze vbi əbi əvonen əz-ze vbwaiż ogħo vbwaiż yi əbi əvonen əz-ze də o, iż-żorr yin ivbarə si ɔvbiri əħseebu lə chian. ²⁸Əbi əyami lə u i ri, ai yin ughu lə si koko. ²⁹Amma ejeże li oli əħħamni si ədqed aqən əvonen lə biar, ukin kha ri unukpa soi rūn, lə zə vbi əħkumi dər, bi ətin si əħkwimi ēmī lə ar għeġġ. ³⁰Eghexain aqən si ɔvbri əħseebu lə dianr vbi əħkumi, Ekkien ukpian si ətqo agħo na lə viex. Elə mi ɔvbri əħseebu vbadex vbi əħkumi bi ətin bi əħħai lə għbi. ³¹O lə ri iħkwie si ife ħeġi Angeli soi, lə rə hani eli zozi rə zə vbi abor elə si ətqo agbən vbarə, rə zə vbi qbo okpa si əħkumi yi əħba ɔvbwe. ³²Maami uen ləs-sen vbi qbo si əoran lə dagan. U kha għe mięn kħi iġwabco soi għe di ogħo qbo soi eħbi soi dianr, għe əqen kħi əwuan əz-debbex rə. ³³Iż-żorr għo kħi, ukħa mi ēmī əremien na, wewi għe əqen kħi ivbarə soi k-eż-żebha, ə ri vbi unu khuħed. ³⁴Atta I rə għu kha, ukpian na kha ra rə ər chiexnegħe eli emina ruan lə.

³⁵Əħkumi ēmīn bi ətqo agbən lə ra rə, amaa ġa ta si unu mə kha rare. ³⁶Amaa rə yi oli ukpədə ain bi eħġe ain orja əħħiżor əlo əqən, Angeli si əħkwimi ēmī rrei għo əqən, dabi ɔvbri əħseebu, Amaa ħa əħħiżor əqən. ³⁷Zen labi eħġe si Nħażżeq chiex, iż-żorr yin ivba si ɔvbri əħseebu lə chiex. ³⁸Irəmidi vbi əħġe ain əkəor pesse yan di əyona bi əħbi, yan rui ikpo soi għo rə li agbən ruu rə se vbi ədqed li Nħażżeq rə ɔvbri ekəin əkəor, ³⁹Yen əqən emi əħħiż əħħiż eħġe li vbarə lə huin ain ral-İż-żorr yin ivbarə si ɔvbri əħseebu lə chian. ⁴⁰Eħħeain yin Imħeq vba lə yə vbi ekəin Im-ħaġ-Asal wuin əkpa ral-ħaġ, a zi əkpa əħħiż. ⁴¹Ikpo so əvba lə ar li ēmī vbi əħbi az-żebha li ēmī-ħaġ-Asal wuin əkpa, a zi əkpa əħħiż. ⁴²Eghexain kħei eġbə, Irəmidi u ein ədqed li olommoen lə vbarə. ⁴³Ama əqen əħħiż, kħi əlo moi ighu kha əqen eħġe si ason li əqən lə rə vbarə, ə lə wuin eġbə ɔvbri iħkuħi lai lə għo əħħiż soi ətqo. ⁴⁴Eghexain wuin eġbə, Irəmidi ɔvbri əħseebu lə vbarə vbwli akökko lui umin eġbə əħħiż. ⁴⁵Oli kħi ɔvbiedogħo lə moħix əwain li olommoen wuin ɔvbri iħkuħi si ēmī si ighu soi lə iya rə meti ri əħbi nia vbi eħġegħ. ⁴⁶Qħunmomek ikħi isi oli ɔvbiedogħo ain li olommoen lə ga zei kħi əħħiż soi tət-ta. ⁴⁷Ataa irē għwex kha kħi olommoen lə wuin emi əremien lə moi ɔvbri əħħiż soi tət-ta ya għiex əqən għo. ⁴⁸Amaa ɔvbiedogħo lət-ħalli kha ta vbi ekəin udun soi, ‘olommoen mə əkəor tət-ta’. ⁴⁹O bə əħħiż ɔvbiedogħo la bōi, ə kpa idu əyona bi əħġu. ⁵⁰Eħħeain olommoen oli ɔvbiedogħo ain lə vbarə vbi ədqed ləi eġbə kħi əl-ħalli kħi əħġe ləi əqen kħi əlo rə vbarə. ⁵¹Oħommoen lə ħiān fia kékker əqən əħħiż soi tət-ta, əbi al-ħaġ-Asal i amēj.

25

¹Olięsuq ɔkhumiemi iju uh bi ikposo təbə lai yiemi ni lə wun urukpa si yiam əlep qhi əoden ze- ²Ihiq və mən əwuqin, ihiq nə chia əlugazu ³Ezla li ihian lai yami ni ni ninurə mun urukpə si yiam miən, yiəm səvbjəubiə məkə ⁴Amo, egbə li zə wuaui iyien niq lai iyiem emi ni rə wum urukpə si yiam moen, yan ukqə seubi ba vbu urukpa si yiau ⁵Enisi bə ədən kə rə til, əmələ o suu yiam, yiam chia ⁶Ama vdoməhun afirun vba anusi ədəni! Də əq rə vba əi za. ⁷Eghear elə yiomı ni ərə shə rə əkwaurukpa si yiəm ⁸Olusazu ;ərivbə gviyomı kia ləp wulimi və səvbi moi irukpa mai əfuwudə. ⁹Ama izəwunuam ayə yem ərei, lə karə səimai, vəbə lə də vəbəbazə shiən. ¹⁰Bi yiam shəm, yiam lədar sələr vəmə əlep muməgbə rə khaim yiə vhi iklə səmə əsla. A za fiq li ukhuqədə. ¹¹Oki tu əloq hiən emi ni ihian niq varə. Əna, əhimənawə, ələmənəm, klu yiə a imə.

¹²Amo qam yan ain, Ataitakla. Iyiən vba, iyiən esua. ¹³Rə'əno vətə əliq əwuqən əlkad bi əlakalə. ¹⁴Oluri ə u h bi əghə lə məhə lə lədə vəbəvə əubie. Q'əchi iviən əqi. Əwua əniqən ənə meənia. ¹⁵Qri emi ihiqən ləkə. Əni əva ;pəvbə. Q'əgbə ri əkeə əloqviə ədədə mien evmi ssi rə thi əbi yiam s'e. ələməhə ə'kezə shə ibəhe. ¹⁶Ələmən iyiən ətən ashəm elevəm bia, ə'chia mi iyiən əvbia. ¹⁷Iyiən əbə ə. inivien əna risəi bia ə'chia mi əka ¹⁸Amo ələmən ləmə ən Əkpə ənələ əsualəvbətə, o wun əghə sə ələmən iyiən əmə. ¹⁹Qk tii əşən ələmənə əlevən na varə kha lə əq ləqəba. ²⁰Ələmən wimia iyiən ə'chia wui iyiən əvbia və rə ərei ələmənəmən əmə iyiən iyiən əmə. ²¹Ələmən iyiən ətən ashəm elevəm bia, ə'chia mi iyiən əvbia. Uhumiən, əhvien lessən u'chiam u, mcn aduəluam əvbiə mi kənə Ilə ne əmə ləbən ə'wü vəbəbə, əvbeqən əchoi si ələmən. ²²Ələmən ləmən əmə əva varə əre, ələməmimə, əmə əqə yiu rəimən. Əgəwəi I chiə əniqən əwa əvbiə. ²³ələmən rə, u h inuən u h, uhumiən əvian lə'moi aduduan! Əhəmənədəduam vəbəm kərə lə rə əvbi əmə ləban. Əva əzhəm əhə si ələmən. ²⁴Əhənən ələmən lə'mien əmə əkpəa və rə ərei, ələmənəqənən, I yiə əmə əkpəpə shə yiu cguim. Uwa liə vəbəbəzə kə wuzu hanən vəbəbə wua kwuqə. ²⁵Ona yhin yia əch iřə shə rəqələ wuva həp vəbə kən ətən Ədwəi vəbən əmən əhən isə.

²⁶Amo ələmən anyən ə' əroqəi wuq əviə ləbə bi əhə, uhuzuan khi yiə lio vəbə zə, kəq, yia əbə hamən vəbə bi wua kwuqə. ²⁷Əluqə sə'na yiu kwa rə wun ələhə mən li ibana ki bi kurə və rə na əch kla chiə əq vəbə əmə limo'ən. ²⁸Qhi səna vba miən əmə li wun nai uba wumi lə ləmən əmə igbə. ²⁹Qhia ələmən. Lun. Lə əkə mən bun lessən, Ama ələmənəm mə'osə kə eməsələrə mənən ³⁰Fiq ələmən lədəwun əmə əsə na əjə vəbəkən asən bii, əhi əyia bianiməkəi ri. ³¹Əgbə lə əvbiəməhə varə bi əkhai soi bi əkein əwəqəli soi ələqəhə olə ətən vəi əkpətəkəi soi ³²I saq soi alə si əhuməubə erə mən koko olə hannaqəbən əsə yie fəkə, əbi ələkəwəməni, əihani agbə shə vba əiwənə rə. ³³Ələmənə ələbə yie əkədən amo əgəwə yion əlep yin əbə'səbə. ³⁴Əhənən əba ləkə əniqə kwa əlep rəvəba əbədən "varə wuq əwə li ara mun ri iyanba ni vba lə ukwu la shən kə vba vəi gənərə sə' lagbən na. ³⁵Əhuq əhanum əbədən yri əbaqə mən əch. Əhanumən ələmənəm əri anmən yin mən əqən I chia əre u h wun mən yio vbi əwənə. ³⁶Da ibazu urukaun vəbə mən lərə tə mən u gəbə əq wuq əməvə lərə-hiə vəi ələmən umi anan shən. ³⁷Əshən əlep əwəm əlep am yio, "Ələmənəuam. Iyiə əgbəli mai rə mi ann k'əhəməm ənəsətə mai rə'rə baqə na'a? da əhanumən əgbə e mai ra nian nati? ³⁸Iyiə əgbə wirə əhən əre mai wun ən əvbiə kən wuqə? Da lurə baum mai khukafun ə'wü vəbəshə? ³⁹Iyiə əghə mən rə miən ətəqə da vəbəkən əhən li mən kənə' miəmə'ən. ⁴⁰Əhənəm, əba kə yio yin əim fə itaka vba, Əmə lu u h liəkən vəbə lə kinə lə vəl limisə mən na. mən mən uwəi mi. ⁴¹Əhənəm ələ kərə tə klə əlep rəi əbə'səbə, vba shə mən vəbə rə əla fiunu mi, əvbeqəni asvan la hən whə əsu bi ansəli əsən ⁴²əhə əhanum əbə I mən, ama udə gəbə ribaqə imən, əhanumən shə I mən, uramun imən əqən ⁴³I shian əqə, ama u h amu rəa imən ibaam, ama u h rukauri imən, ətəqə mən, iyiə hi əhəməm, u gəbə ə awə mən. ⁴⁴Əhənəm, yie la an yin yan, ələmənəy iyiə shə mən rə miən k'chanam əghə də ələmənidehi ə chia ə're da lura baan, bi ətəqə mən bi əsiət lərə ni əhən li khi mai zə əhənə? ⁴⁵Əshənəm ələ an yin yian, "Ata yio tə kta yami ənu lukuəmati u h li ələ kwə li vəbə na, udighə vəbə ,pm. ⁴⁶Əna yin lə əqin lə misi risə nuwa əlep fuqəmi lə yie agbən lessən lə I nisi rə sə.

26

Əhənəm, li əsə kə rə fəi əletra ma vəbəbə. Əgwənəkəi vəbə əqədə ətəqə sə. ²Vba əka ikpədə əva kə rərə əlkəpə sa shəvərə varə. Alə wəni əvbiəməshə ədəfənə bəi suu ləin vəbəbən". ³Ələqə əichən bi idiom yian bə səkəkə vəbəgənə sə ədənə əhən, ləi chiə əvəqəflə ⁴Fmanəi əbəi bə dəwəməni əsə uzəvə' yien əbəi ⁵yian tai vəbə əhə əufə u lagbən ələkəhə'ne. "əvbiə əufə, ələqə ələdəmə vəbəsə. ⁶Sagbən" Ənənə bi əsə rəvəbi ələmənə əvbiəwə su suwəqəmən ləkəmətən. ⁷Əbəi əregə əqən vəbə təbə, əkpəsə əvəpə ədəqəbə. Lə ivuın akə lituni rə myoqən əwəqəbəwənə, ⁸Arurə liuədəgəhə əsən seminən yion ze biqəkənən yion rə, "Əmukə fuqəni ni? ⁹Alə mata shəqəugbəgə'ən lai wən lə əlep əsənə" Ama, Ijesu lə'ənə əqən, "Ənisə ku varə əkpəpə ləvəpə sə na' əhə əvbi əghəgəbənə rejiə mən. ¹⁰Vba mi əhəsən əhə əghə ərəmənə. Ana u h təkuwə mian əghə ərəmən. ¹¹Lə ivuın akə lituni rə myoqən əwəqəbəwənə, arurə liuədəgəhə əsən seminən yion ze biqəkənən yu. ¹²Əhə əghə lərə cludən əgbə na əimən vəbəbə, əroqə vəbəmən ¹³Ata ərətəna kwa'a vba. Əbaqəhəza wwuq ətən lessən na vəbətəi aqən ərəmənə. Əhə yio əbə tiəmo. Kposə na wuzi' vbu əre əsəi". ¹⁴Oeghe əpəfə vəbə li əghəvəna, lai əchəqə ə liaq'as Iscariot. Oliəghiqiçən ze. ¹⁵otai. "Əmə vba lərəi mən lərə wioqəmən shi ka?". Ələkə əsisli əgənən wun əqən ¹⁶Rə shi ələqə əre əhə əbələi wən nia. ¹⁷Ənənə əkpedə ləkəpə əbəkəpə si əmə ləi əroqəmən ə'vbiədəgəhə huidəsə rə əroqə. "Əuhəsəi mai zə k'ukia s'əkəra? ¹⁸itai "vba mi yie ejkələn vəbə rə, əyəməhə vəbə ta khəi, ələkəhətəi," Əghəmən əi, əwəsəpə iləzə kuwəpə bi əvbiədəgəhə mən" ¹⁹"Ivbiədəgəhə əsə rəi u h i əsə əsə kha yion. Ələ əhə əbə si əkəpə. ²⁰Lə əivəsən, rə'rə ədəba əvbiədəgəhə əsə eti yion rə" əbə'a. ²¹Əbi yian əbaqə, əre təhə "Atə təkəhərə vba k'okpa vəbəsə vba lərə. Mən da". ²²yion əhə əkəpə əkəpə əqən, ədədə ələ miam eta."Iyiən kəi vəbəmən, ələmənəm". ²³Q're au yio, "Olofiəbə vəbəpən na rə'khan mən, yion k'əna lə'lə' rə'mən də. ²⁴Əvbiəməhə lera lə, ze li bai vən rə'khan Ama, ikuhəq rə'shə ələməhə le'lə rə'vəbəməhə də de! Əkha əhə humən, k'əməhə li yio khai vəbəi" ²⁵Hudasi lə lə rəidə ə're, "Əmə ə'oləkəhəvə?" ə're ta khai, u dəbə' təi lə". ²⁶Əbi yion əbaqə, əjesə wun əkəpə rə yanba əvbi", əsan əva. Ərə'li əvbiədəgəhə əre, "ərəkəhənəm, ə'hənə nia ərei yian, "vba əni vba ərəmən. ²⁷Əhə, ə'nai k'ərəmən si ataməsi, la əhə kwə vəbətəi ləbən vəi ərəhəmən s'əkəpə" ²⁸Ama, itəna kha'a ikha əhiəzəhə

kperen na o'n, le alukpede an, li le ehié delöj o'un ²⁹vbgbon dëbaej vbeguaqba s'érämen" vbo ta khöi, Olokhoitoi, "Eghemensei.³⁰ Nia re swoiq, yiön diauré lôde vbi oko s'olives. ³¹Eghéain ijesu ta khai yian, "vbalé lalo'khua asón na ohiø mën, ohiø avion." Ilé fi ologbè owuan ani agbo éremen legwia. ³²Ama ipita orei, "yian éremen kha re dëlokhua vbo yiose' ikha dëgbe defia". ³³Ijesu ta khai "Atai khai, ola so'na, kókpa khuerei ulé sin mën isë'ieu. ³⁴Ipita ta khai "Ikha léré uhwuh ikha dé gbe sinn eh", ivbiqdoshø leko'rë gbo ti yios. ³⁵"Enise ku varé kpokpoi lovëpa so na' ohiø ovbi eghegboni rejii mën. ³⁶Oleshe jesu ré'khai yian yiè baë ehiø I Géthsemané ozé takhai ivbiqdoghø soi." Ota vbain ilé yiè vbo lilié romon" ³⁷O figbø wuin ipita bi ivbi Zébédéø éva rëkhan egbe, ozé kpokpudun bi aigue. ³⁸Eghéan qta kha yian, "Etin mën ogbaiguë, re'fiémni, muzan vban vba kpa mën kaøah". ³⁹O shen thi saqø, o'dé vboeqø, Oliéromon o'rei "Era mën okha mati dëqvbo, zo lukovø na raa mën ré. Ama, ovbaø mën. Ama ebui hoqi" ⁴⁰O ehié bui ivbiqdoghø soi ré oghazé yian mëhen, qatka ipita "Eah, uh se' mati kpamen kaøah, vbi eghé ghé okpa na?" ⁴¹Kaøah uh yia lieromon lëulé defio vbadamaguë. Atata etin ré hoqi, ama, o'eqh ohiamiegbe". ⁴²Oeqhie rale ubgo lo ze vba le lieromon. Ovei "Era men, akha ghaze ko'kha dé ovbo' s'okpa iyion ziaooch se' dëqvbo" ⁴³O ehié varé o'ghi yian z eké mëha ikpéo si yian kókpi. ⁴⁴O ehié gbo si yian, o'ra le ole ehié lieromon vgbolozí eçah, ogbè teta lókpao ta, ⁴⁵Eghéan jesu keré bui ivbiqdoghø soi ré yian, "vba seghé mënen vba Fétin ah? Kaøah, ole ghé sei, ovbi olomohé, a shqin li oló'kó'o' dë ⁴⁶vba shoré, lai yia shan kaøah. Elo remen dé vade". ⁴⁷Ebo s'e ghei gwéi yain, judas, okpa vbi ghevá. Varé qbottu ré'khain varé, lëzévbøbo ojohan bé idiom varé. E wua o'gan bi ighain ⁴⁸Enia olomohé, vba wun'in". ⁴⁹Agala o're bui jesu ré orei, "irueh, olókhauani" ozé kissi soi. ⁵⁰Jesu reøi, "omo, wuë muvar le uh " Eghéain, evaré kwuabø wuin jesu. Wan moen totøi. ⁵¹Kaøah, okpa vbelé re'khain jesu yièn en oqo'a yiòn o'gan soi ohiø ovien si ohen wun. ⁵²Opia ovbiø ba wun, on ohiø, enia ghé wun opia, opia ele shan rale. ⁵³uh eñeh gbe k'iké mati e ehi éramen'lói ré thi angeli egben odëgboigbè odigbèva? ⁵⁴Ama, ehi ema viøn vbotøi lei se', qain vbe ema le mién. ⁵⁵Vbo leghan Jesu takha eloþotu "vba kë dëané bi olagada bi lghain li vba ré wun mën bi oyi? Ededé I oto ya remikha vbekën osé, vgbø khumén wun. ⁵⁶Ama ena éremen sunu li emi li ekhen ihen vin ré mo awun se " Yin ivbiqdoghø éremen ze siø e ralé. ⁵⁷Ele wun oí wun lôde wun lôde vbi Caiaphas li oje ohen, Ebi eliyán gbuhi bi edion ze sikoko ⁵⁸Ama peter ze vbo durere rekhan yi òa sezõn si oje ohen o yièken lë débai eniyian khé loïre mi emø le ruan. ⁵⁹Enia oje ohen bi ekhen egwai soi oho ehen lële wun qivbuhumi liyain ré gbo v ⁶⁰Yain miøn qso-qso, ore chian ifiøshen le bun vbaré. Ama etu éva chië vbaré. ⁶¹Gbo tai "Olo mohéna tai, "ilé mëtin ria osé soisèlebya gbo dëloizé vbi kpé dë aah. ⁶²Oje ohen shoré oroi "U mò éayen? Emi khona la ta rekhan e ⁶³Ama Jesu haa. Oli Ojohen ré "I kpasé naa ré shan vbi Qiselebua lò rivbø, takha mai si wverwuë khip Kristi, lóvbioiselébua" ⁶⁴Ijesu ayen oí, U tai le legbesé, Amaitakha, zévbé nia ralé Ulé mi ovbiø mohé oto vbo boidion si totøi gbo vbaré ihu si olkhuméimi ⁶⁵Yin Ojohen ze soukpuñ soi aa gbo tai, ozurø obé! Emozé li mai kperé hó ifiøshé? Kaøoa, enia, uké hemø lobe' ⁶⁶Emil o?" Yain ayen tai, "O se ló U. ⁶⁷Yen ze tulé sen khuoi vbe o gbo gboi rikpiami bi oqo gboi. ⁶⁸Gbo tai, "mi e o imai" wuë li Kristi. Emi khø an la fie. ⁶⁹Enia peter oto vbo e' si oqasezon, Uvbiovién saléké buo ré gbo tai u gbo débai jesu vbi Galilé ⁷⁰Ama O sin o vbi sa e o siyain éremen ore " I eñen emi lu a gwé ⁷¹Eghé le ré lôde vbi ukpodigati, Oleké ovien ovbiø miøn gbo takha élé Galilé". ⁷²O gbo sin o rame' o, "lëe olomohé na" ⁷³Oké té kéré ole ya nauzan vbain gbo takha peter' Atata okpa vbiyain u chian, Ohiø si ébi wua beta taré" ⁷⁴Yon ozé be vbi khué bi eoikø. "I eñen olomohé" vbagalagala, okpa vië ⁷⁵peter eré eta li Jesu takhai. "okpesé okpa vië ulé sin mën Iséaa. Yon ze döç ozé vië.

27

¹Enia oğbədə kə rə, qoş ohen bi ədiqon si əlegbən mamaı eməqi si Jəsu yain lə gboj. ²Yain gbalqı wun yi oghaçzon li oruansha. ³Eğhe li Judasi lə rəqidə kə rə mię aria Ijesu a, o mo iöækən dəluwən oğbə zə wun Isiləva oğban si eli Ihən lə khuai yian ⁴ogbə e, "I vbo khə o li rə iri erə lofuan də wun erəi loi egen emi qso də". Ama yain tai "emı khi qain rə yi mai?" ⁵Ozə fi oli isiliva oğban fiq vbo qtoqı vbəkən qse qzə shövbain rə lə rufi di. ⁶Eli Ihən lə khuai wun oli isiliva oğban yain rə qidə ovbə li mai rə wun olə mina fi o vbə azah si eghə siyain, erimidi ivə si erəi o". ⁷Yain gwiyemi na kugbə, elep zə ro loghə di qtoqı li yain lə ya ti irə o. ⁸Ohiq səna azə echiq ə qtoqı si erəi rə se vbi ena ⁹Eğhean eməli Ijəremiah lə ohen si qisələbua tai kə moi awunse, orə yain wun əsemə Isiliva oğban. Irə li ekhən Iraçlı khain qı vbuliumi ¹⁰Yain gbo chiq rəi di qtoqı la tın agbən o rə yi ebi əbiañ kha mə qbo. ¹¹Enai Jəsu muzan vbi saq si orua shan oli gəvunor mia wə, "wuəwəkə ki qba si ekhən Ijuwisi?" Jəsu anyen o "U ti yo". ¹²Ama eghə li ihən lə ghuai bi ədiqon rə suqı əzon, qı təta qso ¹³Oghaçzon rə qı "U hin əzon erəmən la gwiq qwə vbəgbe?" ¹⁴Ama q anyin ukpəta əkpa. q yunu si gəvunor a. ¹⁵Enia vbi eghə si ukpə, rəyi uwən si gəvunor o wun oligañ əkpa li obotu zəi dəanre ¹⁶Eğhe qso yain mo qria lə takaəhən e la echiq Barabbasi. ¹⁷Eğhe niyain rə sikokə, oghaçzon rə yain "oli vba həq li wun ivba? Barabbasi dabi Jəsu lai echiq Kristi?" ¹⁸Q eən qhiq si oyi eə yanrə wun Ijesu niyən ¹⁹Ebəi oto vbi aga si lgħaçzon. qhai yuhum qozi qroq ə wili olomqohə en ləi eyen emi qso emi, erimidi, I o qya għe vbi emo siq vbəkən evbəhię li vbəhię". ²⁰Ekhən ihən ləkhua bi ədiqon nyinən eli obotu liyain takhi Barabbasi, niyain għo gbi Ijesu ²¹Oli gəvunor mia yain "Iyi oli vba həq li wun ivba?" yain rə Barabbasi ²²Oghaçzon rə yain "emı ilə ri Jəsu u la echiq Kristi. Yain erəmən rə 'Al għo' ²³Ozə e "emozże emo u?" ama yain furun dəanre lesen. "Aigħo" ²⁴Oghaçzon kə mię qı metin vbi emi qso etini la lię rə għegħeb qo wun ame rə kpobaq a vbi saq si eli obotu loi mo qħkhoq vbi qlereri si olo mohē loi mo qħkhoq qso na. fe qı wə legħbe vba ²⁵Agħbən erəmən rə, zə erəi soi yə mai bi ivbi mai uhumi ²⁶Ozə wun Barabbasi niyan. Ama okppai Jəsu rə, qzə wun niyain għe. ²⁷Eli għbalikpu si gəvunor wun Jəsu ovbi eghħau s. ijjoba, yain si igħbalikpun erəmən koko ²⁸Yain bain yan għo wə ukpūn lə vai si igħbajn lə vbaq ə vbi vħalli ²⁹Ero chiex ukperun sojé fi qvħu humi soi, eġġo wun oran qı vboqba. ³⁰Yain tuqṣen fiai, yain mięqon oran rə għo uħum kę ləe ³¹Ekə yeye qı lə e ban ya e wə ukpūn li fgo soi nai e lə kpe wun għe. ³²Ebi yain dəanre e mi qmohē əkpa lə zə vbi cyrnej vbarə la echiq isimoni e suai rəkhan eġġeb loi rə wun ogħbe soi ³³Yain vbarə vbi eba echiq Golgotha li timo soi kħi oħra si uħum ³⁴Yain ri okpen nai da, ama lo

rə aai wə, o kə ama qn.³⁵ Niyain rə gboi lə, yain kəni ikpun soi rə shan vbitan³⁶ Yain otqi, yain khə³⁷ Vbi humi soi yain wun ikhain si uhi qvbə la kəi “onai khi Jəsu əba si Ijuwisi”³⁸ Qi eva la gbo gbə ba vbi yön, əkpa ri vbəbədion bi əniqən ri vbi ogobo³⁹ Eli yain rare ə khue ə yain reghuhumi si yain⁴⁰ Yain rə wuwewue luə ulə ria əsə a ugbo shorə vbəkə ikpədə eaa, fain seə egbə! Ükha vbi əvbioselebua, dotoirə vbəgbe⁴¹ Iyo elihen gboi yeyə ə bi əniyain əvin uhi bi ədion, yain rə⁴² O fan ənion, Ama u kə mətin fan egbə se. yön khəba si Iraəli zoi dotoi rə vbəgben, eghəan mai lə kə miə hon.⁴³ O duduaan əiseləbua, zi əiseləbua fanə ənia, əiseləbua kha lə ama fan ə ərimidi ətai khi əvbioselebua yin iu.⁴⁴ Qi la gba wun yain əvbi əgbən əgbo khue ə.⁴⁵ Ənia akəkə lə zi əhan si uduəbi kə sə vbi otqi əremən rə zə vbi akəkə ləzi isin⁴⁶ Akəkə ləzi isin Ijesu fukpurun deənərə, orə “eli eli lama sabasthani?” Itimə soi ‘era mən əramən əmu dəluəkha kəpən mə, ni?”⁴⁷ Eghə li əsə lə muzan vbain rə hon. Yain rə “ə echiə elijah”.⁴⁸ Agalagala ətuokpə vbi yain la wun ətaikpə, səyon lə khənkhen əvbə əwun əvbi əran gbo re nai on⁴⁹ Olə kore rə zi yon əkpa əbo li mai mi əbi elijah lei vbare lə fain⁵⁰ Ijesu gbo vbi deənərə bi ukpurun əzə u.

⁵¹ Kaçəqa, ukpun lafi vbi ukhue də si əsə zə səva zi vbi əhuməi rə dotoi, əkhumotqi wun reghə bi idə vbəyəva⁵² İdi vbuyəa ələ uləi lə rə vbəken ə shorə⁵³ Ə shovbidi rə eghə li jəsu rə shovbidi rə, əvbi əvbə ləfuan gbo reghə kha ələ bun⁵⁴ Eghə li əkhən cənturiən bi ələ ya gbo wuəi rə mi əbi otqi wun reghə bi əmi lə sunu əfən əzi wun yain, ə roi “Atata əvbioselebua khona.⁵⁵ İkpoşo lə bun liyain ya rəkhain Jəsu zə vbi Galiləe vbare lə gbo wuəi, yain zə vbədure rə woi⁵⁶ Vbusiə siyain imari Magdalənə vbi ədərərə woi Imari li iyin Jamisi bi Ijəsəffu bi Iyin ivbi Zəbədə. ⁵⁷ Eghə li əwuain rə rə əməhə lə fə zə vbi Arimatheə, la əchiqə Ijəsəffu, əvbiođogħo si Jəsu gbo ə⁵⁸ O lə gi əghaəzən zə ə məi əmə egbə si Jəsu. əghaəzən rə lai wun nai⁵⁹ Ijəsəffu ri ukpun ləfuan gbaləi⁶⁰ Əzə roi tən vbidi ləgħon lə dəbəi tən vbi əhumudə. Yon əzi əbuni udə ləgħua tən ukhueđə solidi yən əzə ra lə⁶¹ Imari Madgalənə bi Imari niqən rivbain, yain tə vbi isaq səbə ləzəva si əldi⁶² Ədə ləzəva lə chiən ədə si ləwuegħe, eli ihen ləgħua bi Ipharisees sięgbə kəkə bi əghaəzən⁶³ Yain rə “mai ərə eghə li ətə uanə rə rivbagħon ə rə mai ikpədə eaa kha rare yon lə gbo shorə⁶⁴ Ənia kpəsə lai rə khə əldi sə vbi kpədə eaa. Soi vbi yo ivbiđogħo soi lə vbare duoi wun lə takha agħbən, “ə shorə vbusiə si ələ ulə atə ə lə lə u ənia ə lə kə gba lej isi kpaq⁶⁵ Əghaəzən rə yain wun əkhə. Lə khəoi əlabi ulə mətin se.⁶⁶ Yin yain zə lədə lə ya khə əldi, tən udə yən gbo wun əkhə əvbə

28 ¹Enia kpuokħo si ədə la vbose, eghə gbedə vbi ukpədə lo kpaq vbi əken əse. Imari Imagħdelene bi Imari niqən vbare le mi di² Əqən ikpəgħe otqi lə ghua yei vbo. ərimidi angeli əkpa zə vbi əkhumeim vbare, ə vbare lə əbuni udə lə rivbi əkhumi shovbore. əgħo qo vbo.³ Ayegħbedanre soi əqu bi kħi ikħian, bi ukpun lə fuan lej amə si ikpido⁴ Iri egbə khai soi bi kħi ruin, ukpuni soi bi kə vbuo əkhə wun reghə bi əfən, ə chiēn imħe lə uləi.⁵ Angeli zə takha əlikpəsə, “ekə ləfən” ərimidi lejen kħi Jəsu la għebi yon uwo hoq⁶ Qi ye vban, Ama ə shorə zelabi əmi lə tai. Vba lə kaçəqa vbi ēba tin əbja in q.⁷ Ya tua shan gbo guęx kha ivbiđogħo soi, “ə shovbi usiə si ələ vbi rə, əwuoqi əshan vbi saq khə vbi Galiləe. əvbə yun lə zə miqən, iguęx kha ə.⁸ Eli kpoşo tua shovbidi rə bi əfən bi eghoñgħon ləgħua, ə la lə takha ivbiđogħo soi⁹ Əqən Ijesu gi yain zə ə gbo “ruę!”. əlikpəsə vbare, wun ikpai soi yain gai¹⁰ Eghəan Ijesu rə yain “ekə ləfən” lə takha imiqən me niyain shorə lədə vbi Galiləe. əvbə ə leżże mię mə¹¹ Ənia eghə li ilikpəsə ə rə shan, kaçəqa əliyain khə əsə ələ əremən əvbo lə takha ihen ləgħa əmi əremən lə ruain.¹² Eghə li eli ihen ləgħua kə rə mi ələdion gbo għo lə moi kha yai, ə wun əħo lə għabli li əkhən igħbalikpūn.¹³ O rə yain takha ənion, “Ivbiđogħo si Jəsu vbare əlasən lə dui egbə si Jəsu wun eghə li mai rə məħen.¹⁴ Ələməi nai kħi si Igħovunor egbə, mai lə suai ləgi rə wun əkpoķpə sho wuə vbegħbə rə.¹⁵ Eli għalukpūn zə mię yain egho yain vbəmi la ə yain u. ələ moi na gen shan vbusiə si Ijuwisi vbi ədəd kəle.¹⁶ Ama ivbiđogħo soi ligħe ələ lədə vbi Galiləe əkhumokō li Jəsu khan yain yə¹⁷ Eghə niyain rə miqən, yain gai. Ama əsə mię amma yon q.¹⁸ Ijesu vbare yian ə rə yain, “A wun ase əremən lə ri vbi əkhumeim bi ətə agħbona imxex”.¹⁹ Oħioq sona, ya shan lə əħiġ ibi vbiđogħo si əvbə, sami niyain vbəkken ənyin se ra bi si əmə bisi ətien ləfuan.²⁰ Kha yain li yain rə əsə əmi əremən zə labi kpəsə na. əwə, I rivbə ba ə eghə əremi rə se vbi rə so so lagħbona”.